DAGUERREOTYP

VAGY

AZON NEVEZETESSÉGEK

ARCZKÉPCSARNOKA,

KIK NEM PÁRTOLJÁK AZ IRODALMAT.

IRTA

ROBOZ ISTVÁN.

PEST,

NYOMATOTT EMICH GUSZTÁV

MAGYAR AKAD. NYOMDÁSZNÁL.

—

1863.

— — — „Csak azon szikra maradand fenn, mely valaha nagy, szép s nemes tettekre melegité keblünket.“

Gr. Széchenyi István „Világ.“

„Valamint azon had, melynek embere, lova, fegyvere stb. tökéletes, de rendszerezve, disciplinázva, a taktika törvényei szerint idomitva s egybehangzással vezetve nincs, csak kis erő: — ugy a honszeretet, bármily tiszta s erős legyen is, s bár hány rokon kebelben lángoljon is, csak vajmi kis hatalom, ha egyesitve, józanul kifejtve s egy czélra irányozva nincs.“

Gr. Széchenyi István „Világ.“

„Isten és az ő szentei bocsássák meg nektek e vétket; de én azt hiszem, a férfiu, ki vívott egykor a nyelv ellenségeivel, mint Herakles a lernai kigyóval; ki éjeket virasztott, s vándorlóvá lőn e földön, hogy titeket saját kincsetekkel megismertessen; ki többre böcsülte az igazságot, mint élte nyugalmát; ki koszoru reménye s kitüzött dij nélkül küzdött, hogy nektek csillogó pályát készitsen, a férfiu mondom, érdemlené már egyszer: forditnátok figyelmet reá. Higyjétek el, mig azt nem teszitek, mig azokat, kik mindent értetek csináltak, nem tisztelitek, áldás nélkül fogtok maradni: mint a nép, mely prófétáit s megváltóját halálra üldözé. Azonban ti nem szeretitek az igazságot hallani; ti hamis próféták által el vagytok kényeztetve; vakok akartok maradni saját javatok s jóltevőitek iránt. Ám lássátok!“

Kölcsey.

ELŐSZÓ.

Átalános a panasz lapszerkesztők, kiadók, irók és könyvárusok részéről: mikép az irodalom iránti részvét csehül áll.

A nevezetesebb lapok előfizetőinek is száma fogy, a legérdemesebb irodalmitermékeknek alig akad pár száz vevője.

Ugyan, hol lehet a baj, mely ép ugy a lap-, mint könyvirodalomra ily életölőleg hat?

Hol a baj, mely a nemzet szellemmunkásaitól elveszi még azt a kis kedvet, örömet is, melyek világánál eddig a közérdekek felett virasztottak?

Tán a lapvezérek elve változott, kik eddik hangyaszorgalommal dolgoztak s hordták köveit a nép jövő nagysága s dicsősége palotájának?

Nem! A zászlótartók most is ott vannak a sánczokon s habár tört karddal, de egyre küzdik élétkérdéseink harczait. A zászlókon ugyanazon felirat. A jogküzdelemben még mindég ott állnak: B. Eötvös, b. Kemény, Szalay, Fk., Pompéry, Urházy, Kecskeméti Aurél, Székely J. stb. Mellettük a sok közharczos, kiknek csak

egy babérjok van: azon öntudat, hogy kötelességeiket hiven teljesiték!

Itt hát semmi kifogás.

Tán az bántja az olvasót, hogy mit eddig világosan látott, most a sorok közt kell olvasnia, tapogatnia; és sokszor még maga Fk. is — a politikai tanok e szellemdús magyarázója — rebusokban ir, melyeket az európai ügyekben jártas olvasónak ugy kell megfejtenie?

Ez gyenge mentség.

Vagy a mennyi előfizetőt vesztettek politikai lapjaink, tán annyit nyertek a „B. P. Szemle“ a „Szépirodalmi Figyelő“ s átalában szépirodalmi lapjaink?

Szó sincs róla! Pár uj lapot felkapnak, a többi teng a szerkesztő és kiadók áldozatain, a jövő reményeért!....

Tán irodalmi termékeink nem érdemlik meg a pártolást, nem állván egy szinvonalon a müvelt nemzetek irodalmával?

Ez alaptalan ráfogás. Hát b. Jósika M., Jókai, Toldi, Csengery, Brassai, Fáy, Arany, Tompa, Szász K. stb. nem oly nevek-e, melyeket büszkén vallhat magáénak bár mely nemzet?

Tán inségnek, nyomornak néz elébe a nemzet s anyagi ereje annyira kimerítve, hogy e legszentebb oltáraink egyikére sem jut áldozatából?

Igaz, hogy a közeli évek nagyon meglapitották tárczáinkat, hogy sok elveszett visszanyerhetlenül, hogy a mindenfelől jövő csapások terhe alatt a gazdaközönség „sudavit et alsit“ s a boldog aranykorról legfeljebb emlékezete maradt meg, mely drága képet ereklyeként őrzi...

Igaz mind ez, de azért nem állunk ott, hála az égnek, hogy pár forinttal fukarkodjunk, midőn egyik legnagyobb kincsünk — irodalmunk jövője van kérdésben.

Még ily körülmények közt is hány frt hull a sárba csupa könnyelmüség, önfitogtatás, kényelem-vadászat, idegen föld ritkaságai iránti rajongás- és csecsebecsékért, melyeknek csak kamatjai szent czélra forditatván, csodákat mutathatna fel az összetartás, hazafiui érett meggondolás.

Itt a baj, uraim!

De még inkább azon nyomoru tapasztalásban: miképp nemjutottunk oda el, hol életszükséggé, meghonosult nemzeti erénynyé vált az olvasás, irodalom-pártolás.

Hogy mi lapot járassunk, könyveket vegyünk, (elismerés és tisztelet a kivételeknek), még mindig óriás falragaszok kellenek, hasábos távsürgönyök, nagynál nagyobb kacsák spékelve... tarkábbnál tarkább ujdonságok, melyeknek hinárján — habár perczre is — önakadjon az ujságvágy .. a szines pillangók után kapkodó képzelet. ... Óriás jutalomképek, melyek többet érnek magánál a lapnál, mely mellett megjelennek... Torzképek, szikra nélküli élczek, melyeket túlél egy szúnyog... Bucsánszki-féle naptárak, melyeknek olvasásánál az irodalom tekintélye elleni vétség, a nyelvszabályok elleni hemzsegő hibákban görcsöket kap az ember!.. Olyan napiéletü irodalmi rovarok, melyek rászedik a munkára szánt órákat....

Nem akarunk tanulni, hanem szórakozni, inkább tarkabarkaságot élvezni, mint bölcselkedni; inkább kaczagni, mint érett eszmék, nagyra, nemesre vezérlő gondolatokkal foglalni el az agyvelőt!..

A választottak nem nézik azt, a tömeg mily utat követ, hanem tesznek éretségből, lelkök sugallatából. Egy nemes töredék sokat is tesz, mig százak, ezerek fülhegyre sem veszik a dolgot, kisértsd bár őket Schakespeare, Petrarca, Voltaire vagy Kazinczy szellemével.

Egy nemes töredék viszi vállain azt a terhet — csakhogy hirnevünk e téren is mentve legyen — melyet az egész nemzetnek kellene emelnie.

Nehány egyén képvisel százakat, nehány száz ezreket, s nehány ezer a százezreket!

Nagy csapás!

Senki sem kivánja, hogy mindenki egyformán állja körűl az oltárt s gyujtsa a tömjént. Vannak családok, melyeknél első kötelesség az önfenntartás, számosan vannak, kiknek elébbvaló a mindennapi kenyér, ruházat s ezerféle szükségeik fedezése egy lapnál, vagy könyvnél, melyeket örömmel szereznének meg. Vannak, kiktől elég szép, ha a másokét olvassák, — de méltán mégkivánható: hogy kiket anyagi jóléttel áldott meg az Isten, kik úsznak a vagyonban s a hazai levegőt szijják, a fényüzésre vagy haszontalanságokra kidobott összegek első ftját a hazai oltárokra rakják le.

Hányan vannak ilyenek?

Mindegyikben egy-egy megrögzött szenvedély, messziről sem ismerve az irodalompártolás szenvedélyét.

Kikkel a négy folyam mentében itt-ott szerencsénk volt találkozni, — ime adjuk, arczképeiket; megérdemlik az örökéletet. —

Azonban előre is kikérünk magunknak minden aprehensiót; e téren a valódi „kitünőségeket“ festjük, kikhez nem illik a főfájás holmi kis kefélésért. —

Bank Ignácz.

„Was bist du Fernando so trüb' und bleich?“

Erős nyaku tory. Az anyagi érdek oly erővel tartja lánczon, hogy mig ennek szentiványi tüzeket rak, a szellemnek nem akar még csak mécset is gyujtani. Ez emberi rozsda ugy megfogta már, hogy az életéből hátralevő nehány év alig fogja leráspolni.

A nagy, lapos fő, hegyes orr, borotvált ajk, Lessing-szemöld, a szájt és ajkat környező vastag, Luteréhez hasonló ránczgyűrü, valamelyik gyalár (pedans) német tudósra emlékeztetnek.

Politikába nem igen vágja tompa fejszéjét; az neki nagyon kemény fa, azt hiszi, a forgács könnyen megrughatja.

Szép négy sárga lován a sok csengő ugy besirja az utczát, hogy szinte alig lehet szót hallani, mig a nagy vörös boklók a lovak szügyénél hetvenkednek.

Oda haza telve a magtár évről-évre! Ha egyik felét hordja a kereskedő, másik felét tömi a kasznár. Gyapjuja penészt kap az állásban; sok gazda megköszönné, ha annyi buzát vethetne, mint ez mákot. Az istállóban gőbölyök, a pinczék torkig rakva régi borokkal, minden hordóra ráirva: ne bánts! Sok bora van, melyet nyulóságá-

nál fogva jobban meglehetne rokkán fonni, mint a törökkoppáni lent.

A Wertheimot — a legalább is félchinai császár — távollétében uraságihajdúkőrzik,vagyinstántiautjánnyert pandurok. A százasok penészt izzadnak a rejtekekben, mig a régi arany szégyenletében rézzé válik, hogy már egyszer napvilágot nem lát!

Ha pár ezeres kiaszik a fiókból, évek mulva veszi észre Bank ur, mert maga sem tudja számát, mint a szegény ember szerencsétlenségét; pedig lázsiások közepette oly fösvény, mikép sokszor örömmel ragasztana neve után egy ó betüt, csakhogy magát is felválthatná!!

Innét hát van jövödelem; örvendjetek szerkesztő és kiadó!

Gondolják, kedves olvasók?

Valóban nem csalódnak, mert az asztalon ott van a „Presse“, meg egy piarcziárt jelentő hetilap.

És több?

Nem lehet! Nagyon savanyu időket élünk — mondja a telivér magyar, — majd ha jobb aratás lesz: pedig felveti a jövödelem!

— Jó reggelt, kedves ügyvéd ur! — köszöntünk be egyik ismerősünkhez, — mint látom, olvasgat?

— Hát mit tegyek, barátom, midőn már év óta alig látok pár pert; ha még sokáig igy megy, szegre akasztjuk szánkat, — s előtte hever a „P. Napló“, „Bolond Miska“, Ország tükre“, „Nefelejts.“

Egy szegény ügyvéd, s négy magyar lap! Egy millionér, s egy „Presse“ !!

Heverdi Aladár.

Azért hagyott rá az apja nyolcz száz holdat, hogy megbecsülvén a vagyont, kitanulván iskoláit: hasznos, értelmes polgára legyen a hazának.

Heverdi Aladár egészen ellenkezőleg tett. Ott hagyta az iskolákat, elverte a nyolczszáz holdat s lett belőle dologkerülő, kisvárosi proletár. Társadalmi naplopó, hátramozditó.

Nézzük közelebbről!

Most körülbelől reggeli 8 óra, de sehol meg nem kaphatjuk, sem utczán, sem fogadóban; még ilyenkor nyulva alszik; ha tél van, valamelyik kurta korcsmában a padon, nyáron pedig kint a mogyorósban vagy a reket-tyésben egy bakaköpeny alatt, melyet egyik méltó paj-tásától elfarblizott.

Mit gondol ő azzal, hogy mások ily időponton már kifáradtak a munkában; keresse a kenyeret, kinek kell, ő majd eszik. Az Isten mért is teremtett embert — gon-dolja magában — hogy keresztül feküdjék a gyaloguton, s a munkára siető átessék rajta?

Tiz óra felé az idő; most már czühölődik; magától föl nem ébredt volna, hanem a nap oly mérgesen sütött hasára, hogy legyőzte az álmot.

Szájban termett vikszszel a pengő sarkantyús csizma készen van; tenyerével ruháján nehányat simit; szemeit karjával kitörli; felborzazza haját tiz körmével, bajuszán egyet pödörint, — s kész a toilette. Az igaz, enni is kellene valamit; álmában látott jó villás reggelit, kávét, pálinkát, sóspereczet; de kedveért csodák nem történnek, hogy mindezeket valóságban lássa!

Egész méreggel nyomja meg a kilincset — ha szobában hált — s elkezdi koptatni a járdát hegyesen, hányivetiséggel, mintha legalább is 5 frt napi jövödelemre ébredt volna. Nyakába veszi a várost; fut fel, alá; egyik perczben itt látod, a másikban már világért sem találnád meg.

A kirakatokat méregeti szemeivel. Milyen jó volna ez a buda, magyar nadrág, az a nagy arany gyürü, óraláncz, melyeket a szorgalom vagyonából az ipar és müvészet teremtének? De ki nem lehet nézni az üvegek közül, s ezzel odébb áll olyan erős sohajjal, hogy mindegyik megtöltene egy-egy dudát. Okoskodik: még egyszer lehetne ur, négy lovas kocsisával mily nótákat durrogáttatna s naponként eltartana legalább is féltuczat ingyenélőt.

Mit használ mind ez! A gondolat bármely merész legyen is — ily agyban, nem tölti meg a gyomrot.

Most beugrik abba a kávéházba, a melyiket elébb ér; az asztalon egyet vet az ujságlapokon s félre dobja, mintha ezeket mind átolvasta volna (egy időben maga hordathatott volna ennyi ujságot!), — sokkal kellemesebb hang üti meg fülét a sötét sarokból.

— Szekszer a vizi, ki tartja?

— Kettö jobb.

— Egy hatos az első kártya.

— Adom.

— Ez is egy hatos.
— Azt is.
— No, a többi semmi.
— Elhiszem, mert ebül állsz; hivok két szekszert.
— Megadom, mid van?
— Drei unter.
— Behuzod!

Emberünk már ott ül mellettök a padon, s mivel az egész éj óta folyó játék mellett pálinkás üveg is látható, — minden kérés nélkül jót huz belőle, szabad ez neki; hiszen a többi is ilyen jó madár, s ki tudja, holnap meg nem ők isznak-e az övéből?

Már ivott, de még más is kell. A zsinórt behuzót oldalba löki, hozasson neki zsemlyét. Ez is meg van s a napra többé semmi gondja.

Folyvást nagy a játék. Már dél is régen elmult, de furcsa az a szerencse, ha öt ember együtt játszik, mind az öt csak nem nyerhet, valakinek kell veszteni, s a vesztő fél felkiált: hamisan játszottál, csaltál!

Felugranak a székekről; elkezdik egymást öklözni. Heverdi annak segit, a melyik nyert, tudván: ha győznek, lesz rebach.

De az izmos tekeőr odaugrik, szétveri a compániát; a segitőt plane karjánál fogva röpiti ki az utczára s mivel még világos van, és az látszassék, hogy önkényt ugrott ki a kövezetre, — repülés közben rákezdi a dalt:

„Az asszony ingatag,
Álnok és csalfa vér.“

Ne higyje senki, hogy ez napra vége van a kaland- és dorbézolásnak; egyik ajtón kirepültek, a másik utczán meg besuhannak az uj szállásra. Minden ily madárnak száz lyuka van, mint a tapasztalt egérnek.

Többi tulajdonságai:

Ha a kövezet megsértette csizmáját, vagy ruháját az idő, — éjjel varr.

Kalapján még akkor is tollat hord, midőn másnak minden szál egy napi börtönbe kerül.

Ha ablakot kell beütni, nála mindig készen van a papir és csiriz; először beragasztja az ablakot, s ugy üti be, legalább nem csörrenik!

Macskazenén rendesen klarinétot fuj, vagy a nagy dobot veri s többször igaz gatja a chorust.

Ha tüzet kiáltanak, legfeljebb másik felére fordul, — oltson az, kinek féltenivalója van!

Két státiót elmegy gyalog, csak névnapon lehessen.

Soha sem szüretel, még is legtöbb bort megiszik.

Nem épit, de azért van lakása; s ha már a városban tökéletesen megunta magát, unalmából stigliczet fog azon a tagon, mely egykor az övé volt!!

Ha érezni tudna, megrepedne a szive!

Nem rég annyi vagyonnal, s most elveszett a közéletnek, hazának, pedig mily kevéssel megmentheté magát a sülyedéstől! A rosz társaságok helyett nehány jó könyv-, ujság-olvasásban tölteni az időt — elég gyógyszer lett volna!!

Heverdi Aladár, meg a nyolczszáz hold is benn vannak a hazában, s legalább egy előfizetésre számit az iró vagy kiadó?

De már ő csakugyan nem fizet, mert nem fizethet!!

Pipafi András.

Gyönyörü teremben vagyunk, alig látni végig a szobák során. A padlón szerte olyan szőnyegek, becsületére válnának még a Gobelin-féle gyárnak is.

A falakon régi családképek a római világból; ott egy 1000 ftos zongora, oly erős hanggal, hogy midőn a zárt folyosón vonitanak a kopók a kályhalyukban, világért sem lehetne meghallani.

Mellékszobákban egész fogas teleaggatva szép fegyverekkel, táskákkal, sip- és kürttel; amodébb az üvegalmáriomok ugy megrakva ezüsttel, mint Bécsben a kohlmark-i kirakatok, s akkora aranyozott theacsészék, másnak levest sem tálalnak nagyobb tálban. A csecsebecsék összehalmozva, értékökből megélne két ujdondász, kik 40—50 frt havi dijért minden héten legalább öt éjszakát átvirasztanak, hirrel szolgálni azoknak, kik olcsó pénzért sem akarják bevenni!...

A tulajdonos most jő a szecskavágó gép mellől akkora pappenheimerekben, hogy estve két inas huzza ki belőlök.

Megnézte kihizlalt lovait az istállókban, melyek páranként azért kapnak egy hét alatt 3 p. m. zabot, hogy a patkóval a padlót vágják. Szép lovak, mondhatom, né-

ha be is fogják, hogy legalább az estrángból kirugjanak!

Bizony van itt minden, egész torkig. Az Isten áldása ugy hull a családra, mint szegény emberre a zápor eső.

Nincs is panaszunk rá; járat — egy magyar lapot, a „Politikai ujdonságokat“ — soló!!

Szegfü Camilla.

Szenvedő hölgy, mennyire szánunk!

Nem egyedül kivülről hordod a gyászt, hanem lelkedben is. Fájdalmaidban egy vigasztalásod még is van: az élet szükségeit nem ismered.

Szórakoztatásodra nyitva áll a nagy világ. Szekrényeidben több a pénz, mint az élet nyomoraival küzdők ajakán a „jaj!“

Ha parancsolod, fogjanak be, — inasaid nem tudják, melyik hintót rántsák elő!.. Többször azért nem rándulsz ki ligeteid árnyából, mert gyeplős lovad sarlangjából egy szál hibázik.

Gyászoló hölgy, ki honlánynak tartod magadat, emlékezzél meg legalább a hazáról is; segitsd gyógyítani egyik sebét: jusson eszedbe irodalma; járasd a „Hölgyfutárt“ vagy „Divatcsarnok“-ot az „Iris“ helyett, vagy mind a kettőt!!

Kertész Mihály.

— No, ez már aztán kert, spectabilis! Egész élvezet a séta. Ha itt ehetném meg reggelimet koronkint olvasás mellett, legalább 10 évvel tovább élnék. Sokba jöhetett ez, ugy-e bár?

— Maga az öntözés jő napról-napra 10 forintba; s tetszik látni a cserepek ezerét, ezekben mind nemes magvak, melyek virágzásban illattal töltik el a léget, gyönyörrel a szemet. Nagy gyöngyszem mindegyik mag, melyet drága pénzért nem adnék. Ez itt pl. Calceolaria hybrida, Cassia ligustrina, Cobaea scandens. Emezek ott Campanula, Cheiranthus maritima ... angol nyári viola; Gypsophilum elegans, Lantana.

— S ez mind nyilik itt?

— Oh, igen, meg fogjuk próbálni.

— Hát ebben a porczelán cserépben?

— Az „milliomosok violája“, s mellette mindjárt az örökös virágok: Aconitum, Asclepias incarnata stb. Elhigyje barátom, ha ezek nyilásba jönnek — paradicsom minden órája kertemnek.

Nemes élvezet! — feleltem bátoritólag — s a hol csupán virágfajokra ennyi jut, mennyit áldozhatnak ott a valódi örök virág nyilásaért — az irodalomért? .. Jó volna

azonban, ha a mai hireket végig futnók — s füstkarikát fujtam illatos külföldi szivaromból, melyet kedves házigazdám nyomott kezembe.

— Oh, én nem igen kapok a hireken; miket gazdám hord ki a faluból, fele sem igaz.

— De politikai hireket értek.

— Ne keressen barátom, nálam politikai ujságot; az az átkozott posta minden héten kétszer jár, s óságot nem akarok olvasni. Miattam akár a világ felfordulhat, csak a búza legyen 30 ft váltó.

Igazat mondott a virágkedvelő. Nem kell neki sem politikai, sem szépirodalmi lap, könyv, — egyedűl búza, gyapju s — trágya!

A nagy virágos kertben aranyrigó repdes, de lapjaink nem repülnek bele!

Mázsa Bandi.

Minő sikság, rengetegerdő, mely tán soha sem volt szegény legény nélkül, mióta elülteték, még a vadgalamb is eltéved benne, midőn a párját, vagy fészkét keresi!

Oh, ez nagyon szép táj! A haragos Dráva egy-egy követ hengerit mélyében, nehezet, mintha sziveinkről vette volna le! ...

De mi közünk a Drávához? Haragosabb is volt ez már sokszor, s mindig megbékült!

Menjünk be e helyett arra a nagy belsőségre ni, melynek az ég a teteje, légből van a kéritése s hova a szegény legény nem rabolni, hanem legfeljebb furulyázni, vagy pipára gyujtani tér be s megtudni, valljon valami bitang ember nem tett-e kárt az uraságnak?!.. Hol a gulák, ménesek nem azért kövérek, mintha a gazda szeme hizlalná, hanem mert a legelő buja, mikép más szegény embernek a rétjén sincs nagyobb fű.

A földet ős eredetiségében nem hogy trágyázni kellene, hanem belőle fél holddal meglehetne 3 nagybajomit javitani.

Akkora birkafalkák tartanak a majorok felé, nem hogy kiteleltetni, de nekem megolvasni is elég volna.

Két-három éves borzas csikók ugrálják a keritést; alig várják már azt a boldog órát, mikor majd a sámson-erejű Mázsa Bandit röpitik Kanizsa vagy Kaposvár felé.

A magtárak tiszta búzája megunja az állást s önkényt szárnyra kel; atyafiságba lép a — zsizsikkel!..

Régi két garasosok az állás miatt lázsiássá promoveáltatnak a még franczia háboruból maradt rőf-hosszú kapczákban.

Soha nem birja a föld magát kedvére kiteremni; azt kivánja: kétszer vessék el minden évben.

Kukoriczát akár ne is vessenek itt; az ős erdő kitartaná fél Somogy sertvését makkal; a gubacs ugy fekszik a földön, hogy midőn valamelyik timár arra utazik, — vágylázt kap.

Az erdőrengetegben, midőn valamelyik vén tölgy körűl 15-töt vagy 20-at lépsz, ez még nem a tölgyek apja.

A harmadfél mázsás Tuhutum nem azért nem lakik kastélyban, mert tán nem kerül tőle, — hanem mert diogenesi elvonultságában még négyezer holdat akar szerezni.

Ez a vágya tán végóráján sem culminál, s vele egyedűl nagy szivessége mérkőzhetik, mely többször terhére van a látogatónak. Az még semmi, ha kerekeidet kiszedeti, hanem lekötöztet az ágy-, vagy divánhoz s ott kell megfogadnod a nemtávozást.

Ha azt mondanád: a házad ég, tán akkor sem eresztene el. Van bizonyos foka a szivesség- és vendégszeretetnek, mely inkább bánt, mint lekötelez.

Szereti a muzsikaszót, de akkor sem fizetett a legszebb nótáért, mikor magának volt bandája; az első muzsikusnak hátához ütötte a vonót — — ez volt az apró pénz!...

Az igéret könnyen megy nála, mint a lehelet, de ha exequálni is akarod, legalább 24 zsandár legyen hatalmadban.

Balkarját messze hordja oldalától; s ez igen természetes, mert sokszor ugy kidagad az a tömött, legalább is fél borjubőrből készitett tárczától, mintha az egész derék és oldal tüdő volna!!

Sertvés-, fa- vagy gyapjuért 20—24 ezer ftot bevenni, — ez neki bliktri! De bankjegyet nem azért teremtett ám az Isten és a pénzügyér, hogy annak más is használát vegye! A mi Bandink maga a megtestesült takarékpénztár, azzal a különbséggel: bevesz, de ritkán ad ki.

Szóval: oly tejjel, mézzel folyó földön lakik, csak a hija, hogy zsemlye nem hull a fákról!

Ha nehány hold földet vehet, — ekkor aranyálmai vannak; de ha szent czélra vagy irodalomra hivod fel áldozni, a háta is borsódzik s tökéletesen elrekedsz bele, mig egy ftot zsebéből ki birsz varázsolni.

Egy szegény kath. vagy reform. pap tudja járatni a „Pesti Napló“, „Ország“ vagy más érdemes lapunkat, s neki elég, ha megveszi valamelyik kurta naptárt; ebből legalább kiolvassa a szomszéd vásárokat, nem találván azonban benne egy napot is, melyet az ég azért adott volna, hogy az imádott hazának szent érdekei is eszünkbe jussanak!....

Adsz eléje előfizetési ivet? — Ellöki magától azon mentegetődzéssel: ugy sem látom, ha fizetek is rá.

Ha kész könyvvel kinálod, azt mondja: minek vegyem meg, ugy sincs benne semmi?

Szerinte nem azért van az iró, hogy egyék is, — hanem irjon és viraszszon; terjeszsze a szellem napvilágát

oly egyének üdve- s boldogságaért, kik még arra sem érdemesek, hogy a valóságos nap rájok süssön!!...

Hány egyén van, kit nem learczképezni, hanem szeszbe kellene tenni a jövő számára — mint a 19-ik század ritkaságait — következő aláírással: „azon hősök, kik a civilisatio, haladás világossága ellen fokossal és buzogánynyal küzdöttek.“

Szesz Illés.

Először is tisztába kell jönnünk, miféle szeszből van a mi Szesz Illésünk.

Tán légszeszből?

Ments Isten, csak ez hibáznék, hiszen minden órában százszor gyuladna ki a különben is benne lappangó bölcseség, szónoklat, megyét mentő vágyak, nemes eszmék stb. szikráitól!

Tán borszeszből?

Világért sem! A bort ugyan megiszsza minden órájában a napnak, hanem hogy szeszét valaha észre lehetett volna rajta venni, ezt kereken tagadom.

Lett Szesz Illés a potencirozott hazaszeretet szeszéből s innét van, hogy midőn ezer lépésre elkiáltja valaki e szót: „haza“, — hangot ad, mint a Moemnonszobor...

Ez az oka, hogy mig mások az akadályok Chimborassóját, tökéletes chaoszt, lángelmékkel sem világitható éjszakát látnak a politika, közügyek terén, — ő zöld szemüvegen lát mindent. Látja Deákot minister-praesidensnek, gr. Károlyit nádornak, a magyar királyt Budán lakni!

Ki a diplomás világban 47-et emlitett előtte, jobban félhetett, mint a pestiek a lőportoronytól.

Annyira 48-as volt, hogy még az óráján sem tűrte

a 12 db számot; 48-at kellett ráfesteni. Ha megtapintod üterét, fogadok rá: 48-at vert minden perczben!...

Elég volt lebetegiteni ez egy szó kimondása: „Lajtha“; s ha ugy néha-néha maga hajtotta a megyepalota felé jól abrakolt lovait, a jövő nap dicsőségétől már annyira átszellemült arcza, hogy a Hunnok minden diadalát homlokán láthatád, mintha más gyeplő nem is volna a világon, melylyel milliók jó és balsorsa felett vezényelnek, mint a melyet ő fogott markában?!..

Mind szép s nemes tulajdon lett volna ez, ha valaha tett is követte volna a hangot?!

Tettek kora volt, s Szesz ur a szó és száj embere maradt mindig, azért épitett annyi kártyavárt.

Szó és hang! Oh, mily szép sarlangok ezek sokak ajakán, s midőn az „óra üt“, egyet sem látunk a képzelt „ércz emberekből!“...

Vörösmarty requiemjekor fátyolt hordott, hanem a „Cserhalom“ vagy „Zalán futását“ meg nem vette volna egy ezüst tizesért.

Vachot Sándor megőrülése felett töprenkedett, de felejtette, hogy özvegye a „Szünórákat“ adta ki.

Ivott is az irókért, maga azonban meg nem itatott egyet is, még akkor sem, midőn a „Komlóban“ Ferkó hegedője mellett Árpádtól egész a mai napig végig sirta a történetet.... végig itta a külföldi borok árjegyzékét!

E téren is találkozhatunk vele, — ha ugy tetszik — ime, itt jön:

— Jó reggelt, Szesz ur!

— Üdvözlöm poétám, no, mivel lep meg?

— Itt az „Uj nemzedék“ programmja, tessék fizetni!

— Uj nemzedék? Hát ez meg mi a mennykőféle

natio? Ki küldi ránk? Még az kellene, hogy bejövetelöket pénzemmel segítsem elő?!

— Nem valami telepitvényféle ez, hanem uj lap: a fiatal irók csoportosulása.

— No, miattam ugyan csoportosulhatnak akár husz-ezeren, tőlem egy fillért sem látnak.

— De az Isten szerelmeért, az irodalom?

— Persze, irodalom? Majd én azokat a fechtirozó, lövöldöző embereket segitem, kik Pesten egymást lövik, apritják minden szére-szóra! Más ember örül, ha élhet, azok meg egymást pusztitják. Egyenek kardot, golyót, puskaport!!

E szavakra már annyira felpörzsölődött Illés bátyó, nem is láttam embert, csak — szeszt!...

Ajánlom az „Uj nemzedék“ figyelmébe, hadd legyen Szesz Illés ur megörökitve versben is.

S ha már akad poéta, ki még egyszer tintát és porzót reszkiroz rá, — ódában törjön ki szellemeért, mert habár tettei nem igényelhetik is, de maga egyedűl az ódát kedveli.

Budai bácsi.

— Szerencsés jó reggelt kivánunk, Budai bácsi!

— Szervusz gyerek, mi szél hozott?

— Csak benéztünk futva, utunk odébb viszen, hanem hát egy jó reggelt akartunk kivánni. Mi az ott az ablak között?

— Felséges szirmiai; amazok ott Littke-borok, felfordúlt pezsgős üvegek; van itt minden in abundanczia.

— Látom ám, az asztal is egészen rakva.

— Igen bizony, öccse! Az ott schakk, lutri s mindenféle kártyanemek. Nézd tajtpipáimat; erre a szigetvári csata van faragva; ezen egy legkedvesebb agaram; annak maga a kupakja került 20 új ftba; ez itt echt Pasadohány, minden szippantásra legalább ötöt prüsszentesz

— Hát valami lapféle?

— Hadd el azokat a lapokat; mit olvasnál most, steuert, stemplit?!

— Alázatos szolgája, Budai bácsi!

Háj Pepsa.

Menjünk a legjobbvérű lovakon nehány órát hegyen, völgyön keresztűl. Elhagyva pár pusztát, nehány falut, no most még ennek a két völgynek le, azután jobbra kanyarodjál, — s itt vagyunk a pusztán ni, hol az egyetlen magtár mutatja: mikép jó lábon állhat a termés, mig a többi épületek rendezett gazdaságban tyukólnak sem járnák meg.

Háj Pepsához van szerencsénk, kit az ur Isten 36 éves létére 5-6 ezer p. m. évi termésen kivül még akkora hassal áldott meg, hogy ha folyvást igy halad — hasban, — a sörivók csarnokában méltó helyet foglalhat el Gambrinus rokonai mellett!

Csak egyik gazdaságában tart 32 jármas ökröt, 10 lovat, két négyes fogatot, tehén-, bivalcsordát, legalább 20 cselédet, két ezer patkányt, ugyanennyi egeret, s egy — szépirodalmi lapot kedves muczuskája számára!!

Ha birkáinak bajok van, — ebből akar rájok olvasni, e lapot forgatja jó és rosz időben maga, felesége s egész családja; ebből áll a ház irodalma, könyvtára.

Hát a politikai lapok, könyvek, ily iskolát végzett ember csak nem nőhet fel, mint a magas kender?!

Gondol is Pepsa barátunk a politikával. Mit neki

„Trentügy“? „Napoleon beszéde“? „Velenczei kérdés“ — „IX-ik Pius ő szentségének allocutiója“?

Politikából nem sok ember élt meg, s ha legmerészebb eszméit rendezné is e téren — gondolja magában — az ő agyában főtt ilyen kozmás ételekkel ugyan nem nagy csodát tenne! Tehát hagyja a világot, ugy a mint megy, a buzát 11 forinton, a repczét 13-on, a gyapjut 160-on! —

Ha a balzsebéből egy ft. kimegy, a jobbfelől valóba addig 10 bemegy; s maga bevallja egyetlen Pepsánk, mikép ő felséges bevevő; temészetesen, nem orvosságban, hanem pénzben.

Pusztára nem is kell tudomány, sem hír, — csak ökör, juh, trágya s a gyomorba jó pulykapecsenye — hiszi Háj ur; szép ember is volna, ki egy könyvet megvetne vele, legyen az bár következő czimmel: „mint lehet megnyerni a nagy lutrit“?

A könyveket olvassák Pesten, a hol kiadják, vagy más városban, s az, a ki irja, nem pedig a gazdaember. Jobb e helyett a négy ló számára font ostorral dalokat durrogatni s óra számra azt tanulni: mint lehet az első ló füléről levágni a bangócsot kánikulában egy vágással, s a nélkül, hogy a ló megugorjék!... verebet lődözni ablakon át, egyedül kapszlival, de nem halálra, csak — szédülésig!..

Midőn könnyen forgó americainebe becsipték a két sárkányt, oly sebesen kanyorodni az udvar porában, hogy a vendégek ebéd után megbámulják s egyszersmind rettegjenek:

— Az Istenért, Pepsa, felfordulsz!
— Egyetlen tubiczám, lefordulsz!
— Kedves Hájam, nyakad szeged!
— Te vagy a második Sándor grófl!

— No, most mindjárt szörnyet halsz!..

— Bravó drusza, ez már non plus ultra!

S tudja az ég, hányféle kiabálások a repülés közben; mikor Pepsa egyszerre megáll, leugrik a kocsisülésről, megpördül (a mennyire hasa engedi) sarkán, s a porra mutat, hol mindenki bámulva olvassa a kerekektől porba irt betűket: „Háj Pepi, 1848.“

Csakugyan szebben kiirta, mint kézzel tellett volna tőle!

Ez aztán többet ér minden regény- és versolvasásnál, mert a nagyságos ur az ügyesség mellett még commotiót is tett, midőn az olvasás közben, legfeljebb nadrág sziján kellene tágitani, kissé megterhelvén gyomrát a pecsenyefélékkel.

De minek is pusztára tudomány, irodalom, szellemi élvezet?

Elég dicsőség az, ha a mi egyetlen Pepsánk négy ezer kosztost tart egyedűl patkány- és egérben a helyett, hogy minden évben 4 p. m. eleséget adna a sopronyi patkányirtó németnek.

Csendesen Ráró, Csillag, be ne vigyetek ebbe az udvarba!

Knopf Hanzi.

Nagy hárserdő, melybe midőn egyik felén belépsz, felhuzod órádat, s csak egy hajszál őrzi, hogy a másik végén ujra fel nem kell huznod, oly széles, nagy rengeteg, őzek, siró kányák és szegény legények örökös tanyája, melyben az utas azért nem süti el fegyverét, habár szarvast lásson is, mert attól tart, a durranás nagyon is sokszor fog viszhangozni.

Bár nem a legkellemesebb utazás, de azért menjünk keresztül rajta! Ritkán hallottam: hogy irót utban kiraboltak volna!

Mondhatom, szép uradalom! Répát többet vetnek benne, mint máshol a mennyi föld rozs alá kerül.

A nagy gazdaság megvált régi urától, s bevándorlottak mivelik a földet, melyet nehány századja is apáink vére öntözött.

Mi élve nem tudjuk megtartani azon barázdákat, melyekért azok meghaltak!....

Bocsánat, talán rosz helyen is járunk?

Azt hittük, a régi urat találjuk itt, kinek ajkán édes nyelvünk cseng, ki nagyon is bőkezű volt kincseivel. Csalódtunk! Mindenfelé idegenek, kik száz mértföldet hagytak hátok megett azért, hogy a magyar föld aranyereit ássák, véssék.

De azért itt sem felesleges, ha nehány magyar lapot akarunk látni az asztalon. Kik e föld légét szíjják, kincseit zsebre rakják, nőknek udvarolnak, — kell, hogy nyelvünket hangoztassák a magoké mellett ajkaikon; ismerjék meg irodalmát a nemzetnek s hozzanak áldozatot azon oltárra, mely mindenkitől elvárja, hogy világot gyujtson rajta.

Legalább is 15 ezer hold! Egy-egy ezer hold tán elbirhat minden megerőltetés nélkül egy kötet regényt s az összes uradalom pár lapot?!

Knopf ur mindezeket alig hallja meg!!

Hubli Balázs.

„Szóla ismét az ur Mózesnek és Áronnak : „Ha valamely ember testének bőrén láttatik tarjagosság vagy var, vagy valami fehér szeplő, annyira hogy állitassék poklosságnak lenni — az ilyen embert vigyék Áron paphoz, vagy az ő fiai közűl egy paphoz.“

„Nézze meg a pap azt, és ha annak szine alább száll — azt a bőrnél és abban vagyon sárga, vékony ször : tisztátalannak itélje a pap azt, mert var az, a főnek és szakállnak poklossága.“

Mózes III. K. XIII. r. 2. 30. v.

Szellemek, most adjatok minél több világot, mert olyan embert akarunk megvilágitani, ki sötétségben járt teljes életében!

Hubli Balázsról beszélünk. A névről már megitélheti az érdemes olvasó közönség, kivel van dolgunk?

Nem is hiszik sokan, milyen eredeti hatása van ez arczképcsarnoknak; hogy ez viszketegséget, lázt és főfájást okoz annyi egyénnek!

Alig jelenik meg pár arczkép, azonnal előugrik egyegy demunculus cartesianus, ki fenséges magasságában sértve érzi magát, s neki ront légnek, falnak. Mint lehet az, hogy halandó hozzá közeliteni mer, kinek ordináncz is

járt háta megett, s megszokta már a mitsemtevésben érdem nélkül is szagolni a tömjént, mit nehány kábult levelező nyomába szórt?!.. És most csalány és tövis a gondnélküli homlokon .... oh, ez mi bántó, oh, ez mi kinos!

Hány homunculus szunnyad a dicsőség forrásának partjain; szomjazik, eped, s midőn felriasztják: el innen gyarló, e patak nem neked buzog; fogd meg a kapát, s légy inkáb napszámosa a nemzetnek, mint a hir és nagyravágyások ingyenélője... oh, ez mi sértő!.... oh, ez ugy fáj!...

Ki nagy rézcsákánynyal verte ki az éljeneket a gyüléstermek padlózatán Somsich Pál vagy Zichy Antalnak ép ugy, mint Rigó Péternek vagy Bodza Jánosnak..

Ki helyett más gondolkodott, tett és beszélt, mert maga gondolkodni, tenni és beszélni nem tanult, vagy nem akart! Ki ugy lesi a közvéleményt, mint a vadász a nyulat, nem rápuskázni, hanem köpenyt, bundát forgatni a szerint, a mint a hir szellője fuj..

Ki zsebében 47-et hord, homlokán 48-at, s ha ráijesztenek, kész visszamenni 50-re!...

Ki ugy áspálja az eseményeket — szóval, mint a jó munkás asszony a fonalat; de az események szálából nem font egy arasztot is!...

24 fontos golyókat lődöz, midőn az erőszakos adóbehajtás hirét hallja, — de alig lát egy morcz katonát, — önmaga szegezi be ágyuit, s könyörögni jár a — cassához!!

Midőn ily táltosokra valaki tollat bátorkodik emelni — e magokat hazafi-elefántoknak felfujt kis szunyogokra, — előrontanak, mint az üstökös, hogy megrázzák a világot, nem észszel, hanem szájjal... A toll or-

vossága erős gyógyszer az ily törpéknek, — — — oh, ez ugy fáj! . . .

Ezek közül való Hubli ur!

Ő is mélyen érzi, hogy a betü öl, kivált miólta a a montenegróiak belőle golyót öntöttek.

Hubli ur is féltátos; majd minden szava az eget veri s képzelt nagylelküségével világot akar gyujtani.

Előtte maga Bolond Miska is Kipfelhauzer, egyedül maga a rendithetlen jellem, kit azért alkotott a teremtő, hogy az egész világ az ő arczáról olvassa le a hazának gyászát s hévmérője legyen a sarokba szoritott világfajdalmaknak . . .

Ki a próbált jellemü honfiakat sem venné be az alkotmánynak sem mennyébe, sem poklába; hanem azért maga most is elviselne két — három hivatalt, itt lenne akar utibiztos, az ordinánczvágyak nyomása alatt (mert szerinte nem azért van a hivatal, hogy törvényt s igazságot oszszon, hanem a vörös nadrágért), — s egyuttal a monomotápai királynál czéllövész (s mért ne, ha egy Marat Artois gróf lóorvosa tudott lenni?).

Disputál, de senki meg nem érti; beszél a jövőről, holott „L' aigle seul, a le droit de regarder fixement lé soleil.“

Kapczáskodó természet; ha lehet, beléd vész; ajkain minden szó mázsát nyom, de tetteit a latos font sem veszi fel . . . valóságos martyrja a hazafiui érzelmeknek.

Tökéletesen meg vagyunk győződve: nem napvilágnál szöletett, mert ki nem állhatja a világosságot.

Ha előre kell menni, tyukhályog van a szemén; az előfizetési ivet meg nem látja, ha szegény iró csillagbetükkel nyomatta is; különben is azt tartják róla: rák-természete van, minden jóban, nemesben — hátra megy . . .

Nem azért őszült meg, mintha tudomány, gond és

bú is volna előtte a világon, — hanem mert a magasra kapaszkodásban mindig főtetőre esett.

Kissé későn kezdett olvasgatni (ugyan keveset!) azért nem fog már rajta e magasztos kenet.

Fenn lát, mint a sas, — pedig a kis ökörszem mindig a parányi tettek tüskebokrában pityerész . . .

Tökéletes szarka természet! Hol nehány csillogó eszmét lát más ajkán, — összehordja saját fészkébe, vagy utczán árulja, mint a pereczes a pereczet . . .

Hazafiszesztől felfujt duda; de csak szuszszal van tele s nem nemes dallal! Két játékot játszik jól: whisztet, és — szavával!

Füldobja oly ingerlékeny, midőn padlásán kukoriczát morzsolnak, akkor is ágyuszót hall, s ha óriás távsürgönyt nem lát (mert azt hiszi, ennek mindennap ki kell járni), — töltetlen pisztolyt fog magának, de azonnal eldobja e gondolatra: hátha lesz ismét oly restauratio, midőn „egy szivvel és szájjal“ nyerhet oly állomást, melyre senki sem jelentkezett.

A németet csak keritésen át nézi meg, de pénzét örömmel elteszi, s ezért kezet is szorit vele. Szava járása: „én szeplőtlen radikál“. Meghiszszük, csakhogy radixa a mult rendszer alatt nyert valami aplicatio gyepföldében ágazik el, s az élőfa koronája a hazafiui tettek oltárára nem hullat virágot . . . .

El van fogulva azon eszmétől: egyedül ő menthetné meg a hazát, ki egy csolnakot sem birna kormányozni. Ha belátását nem tiszteled, örökös ellenséged. Igaz, hogy magyar nadrágban jár, de hózentragerjait gondosan eltette, — ki tudja, minő idők jőnek?!. . .

Már ilyen „szájas egyéniség“ csak telve lehet könyvvel és hirlapokkal, — mert telik is tőle — ki még a légből

is politikát szí, s nyitva tartja mindig száját, hogy a hirbogarak torkán akadjanak? . .

Képzeli a t. olvasó?

Ne legyen ily vérmes reményekben; azért a casinó lehet ott olvasni, s elég az, ha az ember helyett az egylet praenumerál!

Ha többször kapna ily leczkét Hubli ur, még megjavulna; bizony mondom, megjavulna; sok ember van ám olyan, kinek idősebb korában bujik ki a bölcseség foga.

Ajánljuk azonban Hubli urnak: ne csak száján hordozza a hazát, hanem tegyen is érte! . . .

Stiglicz Jefrém.

Itt vagyunk hát megint, hol annyi boldog óránk elrepült, hol még a fájdalom is édes volt, mert perczeit a gyermekkor megaranyozá.

Szép táj is ez! Ilyet Isten csupán jókedvében teremthet.

Ily helyen születik a honvágy, a lélek- és szivnek ez egyik legnagyobb kincse. Itt ugy terem a gyönyör — kit a természet nagysága kissé is érdekel — mint máshol a virág . . . S ugy elfoglalja a lelket a szép panorama, mint egy kinyitott nagy könyv, melynek minden betüjét szellem sugalta . . . . Fenn az égen csillag, lenn a földön virágbetük, melyekből a legegyszerübb ész is az örök igazságot olvassa . . . örök igazság, mert Isten keze irta . . . .

Gyönyörü, fenséges táj! Kisfaludy Sándor rálehelte a halhatatlanság csókját . . . .

E paradicsom egyik kéjpazar vidékén lakik Stiglicz Jefrém.

Épen őt keressük. Örvendünk a találkozásnak s miután Stiglicz ur fiatal létére többnyire tollas szokott lenni, — kissé megkeféljük.

Sajátságos egyéniség, mondhatjuk.

A természet nem igen pazarolta rá a szépségeket, de ő ezt a világért sem hiszi, sőt néha annyira kacsingat gyertyánál a tükörbe, mikép a természet, e legügyesebb borbély által felsütögetett szőke fürtjeit megkapja a láng. Az idomtalan nagy orr, hosszú karok, spárgalábszárak, a szitakötőforma vékony test gyanittatják, mikép Stiglicz barátunk könnyen járhatta a zepperlit azon korban, midőn még a nádrágszijról mit sem tudtunk s a csizmatalpat széles struflik örizték!

Igen, Stiglicz ur nagyon jó és szenvedélyes tánczos volt, a nélkül hogy valaha egy nőt szeretett volna, vagy megmosdott volna, ha csak a zápor eső künn nem érte!

Nagy nehezen átbukfenczezte az iskolákat; elég, ha a falak mellett jár — hivé, — van az apjának jó széles tagja, s ha van a főben, ha nincs, csak a zsebben legyen többen is felnyulladtak igy már!

Tehát Stiglicz Jefrém jól tánczol, roszul tanult, nem mosdik; ha megszorítod, zongorát is játszik, pikuláz, szólót játszik fütytyel, — de már gazdasága nem megy ilyen jól, mert istállóiba az északi szél csak akkor nem ront be, ha a barmokat sajnálja.

Mindezekről azt következteti kedves olvasó, hogy szeszbe szánt egyénünk legföljebb juhait olvassa meg, de könyvben ugyan nem igen lapozgat?

Most az egyszer itt nagyot csalódtunk! Sokat is olvas; olvas, ha lefekszik, ha felkel; ha a búzát méri; ha napszámosainál van, de mindig a más könyvéből; a szó szóros értelmében kölcsönkönyvtára van. Innét jött azután az a példabeszéd: Stiglicz ur sok könyvet — elolvas!..

Szeret tudósnak látszani, pedig bikficz!

Vitatkozik is, de egy eszmén elkotlik félóráig, s midőn az ily csibéket kiköltötte, a legbárgyúbb kritika is leveri szárnyait.

A postaháztól majd hozzá hallik a trombitaszó, de eszébe nem jut ujságra előfizetni; azt sem irja okosabb ember, mint ő, ki szintén alattomos iró, csakhogy a napvilágtól még félti eszmetojásait!...

Azért van a postahivatal; jár oda sokféle ujság; itt ingyért lakik jól az ember. Két kila eleséget évenkint valamely lapért adni, — valóságos öngyilkosság. Fehér papir helyett jobb a fehér czipó .... Fekete betü helyett mosdatlan kéz... Ujság helyett — holdujság... mely előfizetés nélkül jár le a földre sugarával!!

Kövér földön sovány ember, — ez még megjárja, hanem nagy (bocsánat, magas) emberben kis hazafiság, kis fejben nagy üresség, — — ez korunkban nem járja!

Ide irjuk Stiglicz ur számára a recipét.

Rp: Jókor felkelj, öltözzél, mosdjál — porokból délelőtti és délutáni órákban a mennyit lebirsz nyelni.

„Gazdasági lapok“ (gyomorerősitő) czimü cseppekből minden kora reggel egy evő kanállal.

Estve a patiens a mint lefekszik, friss lapokkal kenje meg koponyáját; hortyogás helyett olvasson fennszóval, a könnyelmüség gyapotját huzza ki füléből, mert kissé nagyot is hall; (hány szerkesztő és kiadó kurjongat fülébe!)

Ha már fejét és arczát sajnálja, — vegyen legalább lábvizet; azt tartják: hogy a részvétlenség csúzzát ez lehuzza a sziv mellékéről.

Ezeket gondosan megtartva, még korának embere lehet Stiglicz ur, igy pedig csak — stiglicz!...

Fáczán Tóbiás.

— Még is csak rettenetes egy klubb az az irói! Egy lapot járatok, uramfia, s majd mindegyik szám mellett jön előfizetési ív. Tökéletes pénzfosztogatás! Mintha a magyar gazdát arra teremtette volna az Isten, hogy éjjel-nappal nekik szerezzen haszontalan irka-firkáikért! Az adó nagy, uzsora nagy, marhavész fenyeget; 20 öles kazal szénát kellett vennem; a sok cseléd, ezenkivül a mindennapi kiadás ugy is tönkre tesznek. Alig zsugorgathatok meg évenként pár ezer forintocskát annak az átkozott szobacziczusnak (családtalan élőfa). A selyemruhák is sokat elvisznek; száz szónak is egy a vége: lapot sem fogok ezután járatni, legalább nem infestálnak azok a pesti urak!

Igy zúgolódik Fáczán Tóbiás földbirtokos szép festett szobáiban, midőn közelitünk felé, és pedig borotválkozás közben, mi hallatlan merészség, mert nyakát ugyan nem koczkáztatná minden magyar iróért sem!

— Jónapot, Fáczán ur!

(Végetlen morcz képet vág, s olyan szemet hunyorit, mint kinek legalább is egy darab arany kiesett zsebéből.)

— Van szerencsém, édes Pistám! Hát hány hét a világ, merre farsangolsz? Épen jókor jöttél, ma tettek a

csapra egy ötvenest, majd megtekintsük a belsejét. Ad vocem, ütik-e már a . . . ?!

— Hagyja Fáczán bácsi a politikát, nagyon paprikás étel ez most; olyan, mint a garda, vigyázva kell enni, mert a szálkája könnyen a torkon akad . . . .

— De zsámfutter városi embere, nekem ugyan beszélni fogsz ét-nap, te is olyan zeitungsschreiber-féle vagy, tele lehet a bögyöd, csak rukkolj ki! Én ujságot ugy sem hordatok, pedig no, erre még csak kerülne ebrugta, de meguntam már azt a sok genuai és római lárifárit! Mindig jőnnek . . . . mindig jönnek . . . . (az atyafiak): már valóban gyomorgörcsöt kapok, ha csak olvasom is. Az adó- és százalékfizetéshez pedig nem kell hirlap, a nélkül is tudjuk, hányadán állunk?!

— Komolyan beszél, Fáczán bácsi?

— Mennykő komolyan, öcsém Pista! Egy pohár badacsonyit nem adok száz lapért; engem ugyan senki se bolonditson a világon!

S ez szóról szóra igy van!

A pinczében 4—5 sor boroshordó. A szérün két éves csépeletlen eleség, a galambok látogatják a gazda helyett. Az almárjomban oly nehéz selyemruhák (a kis cziczusé), hogy ha földre érteted, megállnak magoktól. Benn elegantia, künn kincserek, csak ásni kell, — de mindezek daczára mit tehetunk róla, ha Fáczán bácsi szivét az irodalom semmikép sem birja meglágyítani. Azt mondja: bár mikor születnék is fia, s tudná, hogy skribler lesz, belefojtaná a fürösztő-vizbe.

Nem használ itt szép szó!

Olvastam neki olyan verseket, szemét is törölgette utánna. Elmondtam a „lenni és nem lenni“ — monológot, — divánra vetette magát, — „ez isteni“ — „ez nagy-

szerü“ — szavakkal, — de oly ékesszólásod nincs, rávehetni 1 ft előfizetésre.

Ez már olyan az öregben, mint sok emberben a görcs, — mihelyt érzi magában, hanyatt esik, s várja, mig a fájdalmak elmulnak! . . . .

Van sok jó tulajdona; de könyvre és ujságra ugyan nem költ.

Fáczán bácsi, ebrugta, ez már istentelen dolog!! —

Stercz Gazsi.

Stercz Gazsi atyámfia, álljon ki a placzra! (E szó saját szótárából való.)

De aztán otthon ne hagyjon ám semmit!

Vele legyen a rókabéléses mente, melyet maga lődözött össze három télen át a tilosokban.

A hosszú sörgye pipaszár, melyből oly kényelmesen füstkarikázza az „echt somogyit.“

A két nyikorgó kordován csizma rézsarkantyujával, mely még akkor is morog a csárdástól, mikor a szegre akasztják, pedig a csizma még 49-ből való, az ember meg 1800 elejéről! . . . .

Nagy ezüst fokosa Magyarország czímerével „1848“ felirattal, melylyel midőn egyet suhint, az ellenvélemé-nyüeknek nem nagy kedvük van restaurálni.

Drága budája, antik nagy gombjaival, melyekről a vele egy helységben lakók még mindig azt hiszik, hogy mindegyik muzsikál, ezen hit pedig onnét támadt, hogy Stercz urat egyszer a helység kisbirója megyegyülésre hivta, s épen midőn a szobában volt, kezdte rá a falóra az indulókat, a kujon inas pedig, ki kávéhoz teritett, mosolyogva intett Stercz ur ökölnagyságu gombjaira, s a kisbiró bámulva beszélte a helység házánál, mit hallott és látott.

A görbe kard, mely nem jár ugyan ki hüvelyéből, de Gazsi bácsi lelke könnyebbül, ha szarvasbőr keztyüs kezével ráüthet, midőn a hazát éltetik.

A pujkamérges kalpag, melynek vörösbársony zacskójában több körmöczi eltérne, mint egy közönséges eklesialádában.

Mivel egész parádéban van Stercz Gazsi ur, — kisérjük egy privát conferentiába, mely az első megyegyülés előtt tartatott a vidéken!

Arról volt kérdés az égető restauratio előtt, — ki az ember a gáton s ki lehet tisztviselő?

Halljuk Atlasz Pepit:

— Kedves vendégsereg, nemes barátim! Az európai lángoló kérdés ide is átcsapott s arról van szó: legyünk-e, vagy ne legyünk? Hogy legyünk, mindenek előtt szükségünk van az egységre. Hitem szerint 11 éves tüzben voltunk, most látszik meg, ki az arany?

— Éljen az arany! kiált közbe Stercz Gazsi. —

— Bocsánat urambátyám, még nem végeztem be; igen, hogy ki az arany? Első kérdés belügyeink rendezése, s hogy nyugodtak legyünk, olyanokra kell bizni kezelését, kik közel állnak hozzánk, barátink és rokonink. Proletárféle egyénben kevés a garantia. Különösen ügyelnünk kell azokra, kik meghaltak (átalános nevetés). Ne tessék félre érteni, az élőhalottakat gondolom. (Többfelé félbenszakitások, variatiók a felett: ki az élő, és ki a halott?) Már látom nem engednek szóhoz jutnom, kérjük fel Stercz bátyánkat, ki köztünk legidősebb, formulázza az inditványt.

— Éljen Stercz Gazsi, halljuk!

— Ezerköszönet a bizalomért, - én tehát következőkben adom elő a megholtakat, ki bölcsőmtől fogva a radikál eszmékben nőttem fel:

1-mo: A ki a szomoru idők alatt egy ugrást is tánczolni mert; (felkiáltások: Gazsi bácsi is tánczolt a névnapokon), — az nem ide tartozik.

2-do: A ki pert mert kezdeni, mért nem várta be a végét.

3-o: A ki csak ugy szagolt is be a hivatalokba, volt bár honvéd, átküzdött 20 csatát vér és sebek között, az mindegy, mért nem lett ispán, erdőkerülő (dologkerülő?!) vagy mért nem kapált, mért nem koldult?!...

— Ellene mondok, — szólt egy fiatal demokrata, — az kellene még, hogy mi temessük el a honvédet, a ki vér és sebeken vette meg azon törvényeket, melyeket mi ülve, átlapozni is restelünk .... Adtunk volna nekik kenyeret, gyógyitottuk volna sebeiket, de hányan nem tették ezt?! A ki kardot forgatott, bizonyára a dolog végét is megfogta volna. Én az inditványt kérem tökéletesen mellőzni.

— Non habet rectum, amice! Őszhaj és tapasztalás kell arra, hogy ily magas és életbevágó eszmét felfogjunk, — beszélt haragos tekintettel Stercz ur, — s barátom uram még fiatal ezekre. Atlasz barátom felfogása helyes, éljen az arany!

Elvére, gondolkodásmódjára láttuk Stercz urat. Még a sárba sem lépne bele, ha nem tudná, hogy magyar. Sokszor azért nem alszik, mert fél, hogy álmában nincs ajkán a haza szent neve .... lássuk most saját házánál.

Az alkotmányos idő lepergett.

— Asszony te, azokat a képeket rakd le a falról, nem oly idők járnak, hogy nézegethesse az ember! A dohányzacskómat vidd ki a spájzba, hozz elő kétkrajczárosokat, s az órán kösd meg a füzőt, hogy ne bolondérozzon azokkal az indulókkal ... megmondtam ugy-e, azt

vedd meg, a melyiken az apostolok vannak lepingálva, s nem Budavár bevétele; te csak izgágát okozol mindenben, tudod, hogy nekem jó orrom szokott lenni. A „Magyarországból“ (ez az egy lap járt a házhoz, minden száz holdra jut egy hasáb) csinálj fidibuszt; nagyon handabandázott a napokban, s én ezt nem szeretem. Te asszony, csak jól gondolj vissza, nem ejtettem én el olyan gyanusforma szót mások előtt? Egész éjen át bikák kergettek, félek, hogy még megzavarnak! . . . . criminális idők!

— Ugyan papa, hogy lehetsz ilyen nyul? Mindig beszélsz, s ilyenkor nincs helyed és nyugtod.

— Kakas rugja meg, nem is árulom el máskor, a mi szivemen fekszik, csak most essem át az árkon.

Igazsága van, Stercz ur!

Kár is oly elveket állitni fel, melyek inkább ártanak, mint az ügynek használnának.

A honvédek sebeit be kell kötni, nem kitiltani őket a zsölleszékből.

Keveset beszélni, ki a tetteket nem szereti, ugy sem lesz az ügynek apostola soha. A nagy hang, kipödrött bajusz, rozsdás kard, nyulsziv, köpenyforgatás, — nem hazamentő szerek! . . .

Ha az ember napjában nehányszor összeveri sarkantyuját, nyög a haza gondja alatt, de a gyapju árából egy fillért sem ad az árvizkárosultak, akademia, hazai közintézetek, egyletek stb. számára, — azokkal nem sokat hozott a konyhára. Nagyon szép volna, ha puszta imádság, sohajok, hang, éljenek biztos alapjai lehetnének a nemzeti nagyságnak?!

Nem elég magában a fővárosból narancsot, czitromot, czukrot és pezsgőt hozatni ládaszámra, van más keresedő is Pesten, hol be kellene vásárolni, — p. o. Emich,

Ráth Mór, Heckenaszt stb. Ne csak a gyomor és kamra legyen tele, hanem a fő is.

Ne higyje Stercz ur, ha egyet pödörint a bajuszán, vagy mérgesen néz, ránczba szedi szemöldjét, pár köhintést extemporizál, — már meg van minden orátori kellék, s meg van gyurva a Cicero, csak bámulni kell! . . . Jobb, ha utána néz a Vidacsekéknek: egy szem aczélos búza többet ér egy zsák aczéltalan szónál, melyet lehet nyujtani, mint a jó rétesnek való tésztát, a helyett, hogy szikráznék . . . gyujtana . . .

Aztán mi is lenne a világból, ha minden gomba alól egy-egy politikus Paprika Jancsi ugranék elő. Ki alapos készültség, higgadtság, tapasztalat nélkül harap a politika keserü kenyerébe, — paradicsommadár helyett verebet fogott. Az ügyetlenuül elejtett szó olyan, mint az értéktelen kötelezvény, hiában iparkodunk betáblázni.

Keveset beszélni, de tenni; inkább elolvasni a Deák-feliratot, mint „Deáklevest“ enni! Sokkal többet ér egy munkás, ügyes csizmadia, szabó, — mint egy ügyetlen politikus.

Zeller Kristóf.

Ez aztán az ut!

Inkább börtönben ülne az ember, mint kocsin.

Egy jóravaló teknősbéka jóval túlhaladna bennünket, oly lassan mozog az a két zseliczi ló. Az igyekezet bennök megvolna, de nem azért alkotott az Isten sárt, hogy csak a neve legyen, hanem néha-néha a kocsikat is letartóztatni.

— De azért gyi fakó, gyí! János gazda, használja azt az ostornyelet legalább suhintásra, mert bizony ma sem érünk oda. Még hol látszik az a bádog torony? Elülnek a verebek, mire bemászunk a faluba.

— Csett, csett, gyí, no, hogy a jó Isten áldjon meg! — biztatgatta János gazda gebéit, mig maga a a kocsi mellett baktatott.

Valahára itt vagyunk, nehány derékszurást kivéve, mely az átkozott döczögés miatt rakódott belénk, mi baj sem ért, még Patkót sem láttuk, ki az üldözések daczára most is mindenütt jelen van.

— Hát melyik házba szálljunk, uram? — szólitott meg kocsisom, ki szintén nem igen bánta, hogy már czélnál vagyunk, mig lovai füle mellett folyvást legyezgetett.

— Abba ni, hol az a sok világ látszik. Ne busuljon semmit, lesz ott minden, mi csak szeme-szájának tetszik!

Be a nagy zöld kapun, az akáczfák közt kigyódzó, murvával hintett utakon át!

Mi a patvar, mennyi ablak világítva! Künn a cseléd ség sürög-forog; a kémények erősen pipáznak, érzi orrod, mert a földig száll a füst, mig a tágas folyosón Somogy egyik fiókbandája huzza a:

„Vörös csákós süvegem,

„Most élem gyöngyéletem“ czimü dalt oly hármóniával, minőhez azok fülei szoktak, kik délelőtt vályogot vetnek, délután ürgét öntnek, estve pedig pár pint vallatóért „gyantareszkéró.“

Hogy valami nagy neszszel nem fogadtak bennünket, korán sem kell csodálni, mert egy anyási hangya sokkal nagyobb zajjal hordozóskodik, mint a minővel mi a nagy lépcsők elé állitottunk.

Az első muzsikus még is észrevett, (felséges hallásuk szokott lenni) s hirtelen rácsipte a Rákóczyt.

Erre kilépett Zeller Kristóf háziur, s a princzke bajusz alól oly meleg puszival fogadott, hogy szinte foglaló volt az „otthonlét“-re.

— Servus, Kriszti Gott Stefi, Stefane! Száz esztendeje nem láttalak, no ezt ugyan okosan tetted! Gyerekek, aztán a javából huzzatok ám, mert ez az ur elviszi ám hireteket! Pepi, szivart, de drágát! Janesz, bort abból az avasból! . . .

Még jól nem is köszöntem, már farkasbundám negyedik kézen volt.

Az egymásból nyiló szép szobák usztak a szivarfüstben, s a ki drága szivarát nem égette a házigazdának, az öblös tajtpipákból a mikeit vagy szulkit pöfé-

kelte. Többen valóságos cserebit fujtak az orrom alá; ezt még mind értem; de hogy hazaszeretből valaki folyvást megyfalevelet szívjon, (mert ismerünk ilyen bakancsos enthusiastát), — ezt már valóban nem lehet érteni!!

Dictum, factum, — nagy lakoma van Zeller Kristófnál, s ha kérdi az ember, mit jelent ez, vagy mi czélból van, ünnepély, névnap, vagy mi a tatár? azt feleli Zeller ur:

— Kedvünk szottyant!

Természetes, hogy e szóra mindig, és pedig nagyokat — kortyant, már a rím kedveért is.

Ittunk, ettünk bizony mí reggelig! Kinek épen kedve volt, elveszthette pénzét, eszét; reggel 9 óra volt, midőn a korhelylevest hozták s a társaságból csak négy lett — borregrutává.

— Ki a legény a gáton? — kiáltott Zeller Kristóf stentor hangon, — menjünk vadászni, élvezzük ezt a bitang életet!

Előállt két vadászkocsi, három paripa, 5 agár, s kinek tetszett, az álmatlan éj után, ment nyulakra, kinek pedig nem volt inyire, horkolt, vagy galambokat lődözött az akáczfákon. Ez hosszakat ásitott, amaz hideg borra ivott meleg borlevest, nehányan sétálni mentek, én példaul olvastam volna, de a világért sem kaptam egy régi vadászlapnál egyebet s a pipatartón következő nyomtatványt:

„Tekintetes, nemes Somogyvármegye jegyzőkönyvének irományai közől, az árvák dolgának manipulatioja érdemében.“

Zeller ur is sokkal több pénzt olvas, mint könyvet és lapot.

Szavajárása: a jóravaló gazda nem ér rá olvasni.

Nem igen, hanem agarászni, és mulatni!! —

Ananász Theofil.

— Hová mindazokat a leveleket, hé?! — kiáltottam a levélhordóra.

— Majd arra ni, a kastély felé! — felelt a lovon ülő gyerkőcz, kinek táskája ugyancsak meg volt tömve

— Hát ujságot viszel-e sokat?

— Azt ritkán kapok, uram, a postán.

De hol is vagyunk, merre járunk? Oly idegen itt minden bokor, mintha nem is a megye légét színók? Átlévedtünk tán a szomszéd megyébe? Hol a Dráva, merre a Sió!?.. Ismerős sincs, kitől választ, utbaigazitást nyerhetnénk!

Ni, ni, minő gyönyörü kastély, a legszebb izlésben épitve, villámfogókkal!

De ime, jön valaki.

— Alázatos szolgája!

— Van szerencsém! — viszonzá a borotvált képü egyéniség.

— Ugyan kérem, hogy hivják az előttem fekvő helységet?

— Ez Homokháza, s én odavaló lelkész, a kastély pedig Ananász Théofilé. Mint a nevéröl méltóztatik látni, ritkán lakja a kastélyt, többnyire Bécsben van, csak arat-

tatni és nyiratni jön haza. Midőn a pénzt összeszedte, lehuzzák a kastély lobogóját, s nem látjuk az évben, ha épen vadászszenvedélye meg nem hozza.

— Tehát vadászni szeret?

— Oh, igen! Nézze barátom, az a szép lak kopóknak van építve; a padlók benne lepakróczozva, télen fütik, a vizslák is külön, meg az agarak is; van ott oly vizsla, hogy egy pár szép lovat adott érte az uraság, nagy passiója telik az állatokban.

— De más nemes szenvedélye is van?

— Nem igen tudok én, uram! Egyszer valami műkedvelő-féle előadásra hivtak meg, de alig értettem valamit az egészből.

— Hát hogyan?

— Németül játszottak, s szó, a mi szó, az én gyomrom nem veszi be, midőn valaki hosszu strimflikben ugrál magyar születése mellett, mint a szélkakas, s játék után magyar kenyeret eszik, magyar bort iszik.

— Hát van-e magyar könyvtár, lap özönnel?

— Jár egy példány „Gyermekbarát“, hogy a kis urfi mégis gyakorolja magát nyelvünkben; de nagy képes albumokon, német lapokon s könyveken kivül bizony kevés van ott irodalmunkból.

Nagy urilak büszkén néz a tájra,
S lakójának nem itt van hazája!
Itt nyerte a szivdobogást nálunk,
De a szivben keveset találunk
Abból, a mit szentségnek neveznek,
Mely nyugalma, üdve a kebelnek.
Mely leköt a földhez, s egy országot
Ismer kivüle, a — mennyországot.....
Szentségét a hazaszeretetnek,
E megfoghatlan delejerőnek,

Mely nélkül a milliós ur szegény.....
Sötét minden hir, dicsőség és fény!.....
Uram, uram!
Ha már künn vásárolsz
Élvet magyar pénzen, —
Hol kincseid nyered,
Neveltesd gyermed,
S ha már kincsed nem is,
A lelked legalább,
Szent hazádé légyen!.....

Diogenes.

Mondhatom csinos ház s még mellette városban, — szép jövedelmet adhat!

Egy szobán a redőny örökösen lezárva, mintha senki sem lakná s gazdája régen elköltözött oda, hol a gondolkodott koponyát, kidobogott szivet, fáradt testet dicsőség, erény, hirneveik vagy hátrahagyott büneik mellett átadják a mezők virágainak . . . a feledékenységnek! . . .

Oly néma minden! A zajjal alkura lépett a csend és nyugalom; az udvart felnőtte a lapu, melyen — habár az előtte fekvö házacskában lakosok is vannak, oly szerződés mellett, hogy a szobán kivül egy hangot sem ejtenek, — keskeny gyalogut vezet keresztül a kapuig, melyet nagyon kevés idegen nyitott ki életében.

Magok a lakosok is azt állitják : egy évben kétszer látják házigazdájokat, Sz. György- és Sz. Mihálynapkor, midőn a kázbérről kiadja a nyugtát.

Otthon nem enged főzetni, midőn a fogadóból viszik ebédjét, az ajton beveszi maga, hogy még az ebédvivő se háborgassa.

Valóban érdekes hely, azért is menjünk be egy szóra!

— Jónapot, édes hugocskám!

— Csendesen, kérem a teins urat!

— Tán nagy beteg van a háznál?

— Nincs hizony, hanem itt már szokásban van, nem beszélni, mert nem is szabad.

— Itt lakik Diogenes ur?

— Igen, itt!

— Meglehet látogatni, ugy-e bár?

— Nem azt, uram! Ajtaja mindig zárva van; nagy ritkán megy el késő este sétálni kutyájával, midőn senki sem látja.

Ej, ej, bizony mondom, sajnálom; de hisz látták már nehányan az életben Diogenes urat, szobáját, kutyáját, — azért tovább beszélhetünk róla, anélkül hogy az igazságtalanság vádjába esnénk.

Diogenes ur körül-belől az 54-ik évet nyomja, s hogy az évek is nyomják őt, kitetszik halvány, szentiványalmaszin arczából, beesett szemeiből. Majdnem egy öl magas, oly sovány testalkattal, vékony lábszárakkal, mintha örökké a betegágyat őrizte volna?

Az octoberi diploma őt is megbekesitette, oly sajátságos szabással, hogy a legeredetibb szinpadi peleskei nótárius áll előtted azzal a különbséggel, mikép „Bolond Miska“-ként ő is „alolról enged“, azaz vékony lábszárain samoaszin pantallont hord.

Nehány szálból álló napoleonszakálla, még kevesebb bajusza csak a hireért őrzik az arczot; s midőn feláll, vagy megy, a meggörnyedt alak azon egyénekre emlékeztet, kik a pénzolvasás- vagy örökös számadásban hajlottak meg.

Egy maga áll a világon, feleség-, és gyermektelen. De igaz, eljegyezte „siromiglan, sirodiglan“ házioltára előtt az unalmat, s ettől születtek gyermekei: a sötét melancholia, embergyülölet, epésség, közügyek iránti részvétlenség, hidegség, köszvény .... Elég gyermek egy

apának; de mit bánja ő, csak vagyonából ne örököljenek, mely mindig nő, anélkül hogy elfogyna valaha!...

Ha megbetegszik, magának orvosa. Dr. Kozma, Gulyás, Németh stb. mind sifli; arra való a pipitér, bodzathea, kánfor, ezerjófü-virág, gyógyitsanak ezek.

Borbélyt sem látott soha, pofaszakállát maga penicz ilusozza le könyhullajtások között.

Maga szabja ruháját, megvarja, s ha már a szabómesterségből kifogyott, — strimflit köt naphosszat!..

Párszor oda volt vadászni oly helyeken, hol soha sem láttak embernyomot, s nyul helyett ellőtte basztárd kutyájának hátulsó lábát, most ezt kötözi mindennap kétszer—háromszor, holott rég beforrt a nyulsöréthely.

Horgol függönyt, házisipkát tuczat számra, de legkedvesebb mindenek felett tapló sipkája, melyet akkor nyom fejébe, midőn késő este kertilugosait veszi szemlére, valjon nem lát-e rajtok kéznyomot, lakosai- vagy a szomszédoktól?

Önmagokban kérdezni fogják t. olvasóim, hogy lehet az élet-, fukarság- s magábavonulásnak ily remetéje, ki akkor érzi jól magát, ha embert nem lát, s egy összegyurt százast vánkosa alá pakolhat, féltvén még álmaitól is?!...

S pedig igy van!

Olyan ő pénz tekintetében, mint a jó beteg, örömmel vesz be mindig, de a görcsös haszonvágy s önszeretet erős természeténél fogva nem erőlteti meg még csak a sexerkihányás sem!!..

Azonban legfeljebb két évtized szüleménye mindez — a visszavonultságot érve.

Nem igy volt ez hajdanában!

Eljárt a fogadókba, kávéházba, ivott fekete kávét, heirigert, farblizott krajczárba, pagátot fogott egész düh-

vel; tekézett aufschreibenre; nyelte a pipafüstöt, s midőn a mások által parancsolt murczifélékből jól benyakalt, két égő gyertyát kezébe vett, s oda állt a faltükör elé e szavakkal: te semmirevaló gézenguz, éjelező, ivó, pipázó, kártyázó Diogenes, mikor térsz már magadhoz, hiszen elvisz az őrdög?! Ugy nézesz ki, mint a stájer vászon-korsó!.... Takarodjál haza, gazfattyú!!...

Ebben az időben kijárós volt Diogenes ur a házból, de nem költött; most ki sem jár s nem is költ.

Szőllőlevelet pipázik.

Az unalom naponként egy-egy ránczot dob arczára.

Nem gondol a világgal, politikával, még Garibaldival sem.

Mindegy neki oct. 20, febr. 26 vagy Deák felirata.

A távsürgönyök soha sem okoznak neki álmatlanságot, főfájást; feje egy esetben fáj, ha dobszóval az adót kérik.

A levélhordó ezen jelszóval álljon bár ajtajára, á la 1849.: „Tessék friss márczius“, — még erre sem hederit, neki nem kell sem könyv, sem lap, csak az, melyre ez van irva: „Wien den 1:ten Jäner, Adolf Schindler, Cassen Director; Serie r. O. 97,772“ stb.

Szinház, kór-, és lelenczház, egyetemek, irodalom előtte terra incognita.

A hazában él, mitsem törődve a hazával.

Magyar ember, de nem teljesiti kötelességét.

Bankjegybe takart mumia, melyet ha vizsgálna valamelyik régiségbuvár, legfelebb ezt jelenthetné róla a Muzeumnak:

„Magának élt 20—30 ezer forintjával.“

Selyemváry Lotti.

Menjünk el *** falvára, tulajdonképen nem is a helységbe, hanem mellette jobbra, a páfránybokroktól felvert, elhanyagolt kocsiuton, melybe még akkor vágták bele először és utoljára a kapát, midőn Isten az első utcommisáriust megteremtette a nyak-, kar- és lábaikat kitört szerencsétlenek vigasztalhatatlanságára.

Midőn halálos félelmek, mély árkok, vizhordta töltésak, szőllőgyepük mellett körülbelől félórát kiálltál, vagy is a kocsistól tartott kocsi mellett elgyalogoltál, — előtted áll az izletes park kigyódzó utaival, szomorúfűz-, hárs- és pálmafa csoportjaival, repülő szarkáival, öreg János kertészével, kinek, ha agyon dicséred virágait, zöldségágyait, — nem hizelegtél annyira hiúságának, mintha csak szóval emlited : hogy gróf Széchényi Gyula franczia-kertmesterével rokonságban áll, kinek parancsára ugy nő fü, fa-virág a kis marczali paradicsomban, a mint neki tetszik, az utasitást kiadni. Hol midőn belépsz a kertbe, azt hiszed, hogy egy fényes vigalomra arrangirozott redoutban vagy, csak rá kell kezdened a francziát . . .

Tehát *** falvától félórára eső parkban vagyunk, virágágyak, gyeppel mesterségesen beszegett, kacskaringós, kövecses uton, melyen midőn andalogva sétálnánk,

épen akkor viszi a nagyságos asszonyságnak egyik német szobaleánya, egy Hamburgon át hozatott s elkényeztetett majmát, mely minden dió- és mogyorósoireé daczára megszökött szobájából, s egy málnakörtvefán próbált szerencsét.

E park közepén lakik jól rendezett kastélyban Selyemváry Lotti ő nagysága.

Magát ritkán látni ugyan, mert féloldali fejfájásban (migraine) szenved gyakorta, de annál többet belső nőcselédségét, mely ugy futkos szerte-szanaszét a kastély előtt, mintha legalább is egy század nyalka huszár jőne — várandóba.

A nagy üvegajtó felett, melyen akar négy lovas kocsival bemehetnél, papagály hintálja magát czifra kalitkában s rárákiált a kertöntözőire és sétálóira.

Egész madártábor a galambházon s esengve turbékolják magokhoz a sudár fenyűkön turbékoló vadgalambpárokat, melyek azonban nem akarják feladni a szabadságot.

Az épületek villámháritóin megpihen a napsugár, s a mint a szálvasak aranyélét megcsókolja, visszaragyog a fák árnyába, hol a csattogánytrilláknak nincs vége; s mivel az emberek meg nem tapsolják, — a nagy thea-rózsák hajtják meg fejeiket a kertnek éneklő szentjei előtt! . . .

Hát az miféle natio ott, borotvált arcz, térdig érő kapczában?

Jártatja a szép aranypej paripát, mely Selyemváryné nagyságát szokta meghordozni a majorok felé.

Merre néz a szem, gyönyörben uszik; a lélek el van foglalva minden ponton; oly nehéz lehet itt meghalni!!...

A kastély belseje valóságos tündéri fény, még a lep-

kékkel, madarakkal, téjképekkel boritott szőnyegeken végig sétálsz, — untig elég commótiónak.

S minő butorzat!

Csodafachiffonierek; trumeau, fauteuil, tabouret-tek egész halmazzal; egy akkora tükör Párizsból, hogy még azt is mutatja, mi a szobában nincs...

Pipere virágasztalok, nagy gyöngygombok, chinai tük, óriás legyező, mely legalább fél tuczat szerelmest kihűtene. Függő virágkosarak, szines üveggolyók, melyek több szint játszanak, mint sok politikus.

Odébb fehér lepellel boritott ébenfa asztal, elhintve cosmetique czikkekkel; rajta a legujabb s legfinomabb glycerin essentiák; a csodaillatszer „Eau de la Rein de Hongroi“, illatos növényszappanok, — a mint rájok lehelsz, elrepülnek... Roswenia, keletindiai hajnövesztő balzsam stb. stb. Mindezeket a felettök függő Vénus őrzi, szinte kedved volna megpuszizni...

A gráczi kandalló magrakva szobrocskákkal; ott láttam még a beduinok harczos félistenét is, de Kisfaludy Petőfi s több nagyjaink közül egyet sem.

Merre tekintesz, megfészkelte magát a fényüzés, kényelem, jólét, — de könyvtár számára nem hagytak fenn egy zugot sem, olyan itt a magyar iró neve, mint a fehér holló.

Izzadhattok buzgó napszámosai a nemzetnek, ti a kortól küldött apostolok, kik megraboljátok munkával, gonddal az éjszakát, hogy a nemzet napja hosszabb, fényesebb legyen!.. kik azért születtetek, hogy eszméitekkel beültessétek a haza földjét, s midőn meghaltatok, emberek helyett a természet lesz őre, kertésze sirotoknak!!..

Tovább a munkával! Az öntudat majd megfizet, s ez a bér többet ér aranynál és ezüstnél.

Ily helyen ugy is hiába minden!

Pengessétek sz. Dávid hárfáját, még az sem hallik át az ablakon!

Kérjétek el a mult időktől Schakespeare szellemét, Byron lantját, — mind hiába!

Eötvös „Carthausija“, Arany „Toldija“, Szász Károly „Lyrája“ csak ugy ismeretes itt, mint Kikirics Pál „Örök lombjai.“

A magyar irodalom ellen chinai fal van huzva, még pedig érczből, melyet korunk szellemharczosai meg nem vívhatnak.

Jókai regénykötete drága 1 frtért, de egy majom hatszáz ezüst frt.

Egy kötet vers 80 kr, hallatlan drágaság, midőn irója legalább 10 frt ára gyertyát elégetett érte, azon a világon kivül, melyet az Isten ingyen ad szegényre és boldogra!

Történeti müért 2 frt, zsarolás! Hanem a mousselin, barege, lyoni fulardruhák tuczatszámra hevernek az almáriomokban, anélkül, hogy valaki rávenné, ha csak valamelyik szobaleány meg nem szánja — ugy alattomban. Egy nehéz selyem ruháért 120 frt, melyet csak a földre kell tenned s megáll magától, állandóbb tán, mint az asszonya!!.. Egy kendőért 200 frt., az sifli! Kinek mi gondja rá? Kikerül a ***i határból, ha kerül nemzeti czélra, ha nem!!

Divatlapjainkra előfizetni, ez hallatlan, merész kivánság!

De ugyan miféle lapra is?

Tán a „;Hölgyfutár“ra?

Van ő nagyságának elég — hölgyfutára, 'kik hétszámra az országutat járják a székvárosba csipke-, szalagfökötő- stb. ilyesekért.

Tán a „Divatcsarnok“ra?

Van a kastélyban virág, divat, fagylalt, zenecsarnok, kár volna ezért Pestre fizetni!

A „Nefelejts“-re?

Ez nemcsak a vizenyős árkokban, de még benn is nyilik cserepekben a kert körül; erre nincs szükség!

„Napkelet“re tán!

Előfizetés nélkül is felkél az minden nap falun; az hibázik még, hogy a napnak is fizessünk, a mért felkél reggelenként?!..

„Virágcsokor“ra?

Ezt ő nagyságának szobaleányai magok kötik oda haza; ilyenért már még sem szorulnak Pestre?!

A „Gombostű“re?

Selyemváryné nagysága annyit hozatott egyszerre Bécsből, hogy hat háznál sem győznék feltűzdelni.

No, a „Nővilág“ra már csak lehet?

Ha „Férfivilág“ volna!!...

Szegény irodalom, ha utra kélsz szeretteidhez, vigyázz, itt ne kopogtass, mert be nem eresztenek!

Nem is volna, ha nem selyem;
Nem is sál, ha külföldi nem!
Nem paripa, ha nem drága
Ha ezeres nem az ára!
Nem is kávé, ha nem Mocca;
Nem ebéd, ha nincsen torta!
Nem is ház, hol elfogy a kincs,
Nem is asszony — ha párja nincs!!...

Spanyolviasz Pepsa.

Tekintetes, nemes s érdemes közönség!
Kiben a szép iránt csak egy kis szikra ég, —
Tessék velem jönni hegyen és sikságon
Szép nyárfaaléban, nagy homokbuczkákban.
Pocsolyán keresztül — hol áztatják a lent,
És a teknősbéka jókorákat füttyent.
No, csak tessék bátran, az aztán a szép ut;
Ilyen élv s szerencse, nem sok embernek jut!
Ráz a kocsi, mint a harmadnapos hideg;
— Néhol a vidék oly szomoru és rideg —
Egy pár fog kiesik?.. Ez még nem a világ!
Megteheti, a kit bánt a kiváncsiság.
Egy mértföldet menni...négyszer felborulni...
Tavaszszal és őszszel sár-, vagy vizbefulni...
Négy — öt ló eldöglik.., kocsi tengelyig vág...
Somogy vármegyében ez még nem nagy ujság!!
No, de menjünk tovább! Gyi fakó, gyi sárga!
— Habár ostor helyett, már a nyele járja, —
Nyughattok estvére, lesz abrak és széna, —
Biztassa atyafi, hadd érjünk már czélra!

— — — — — — — — — — — — — —

Ejnye be szép helység, s mily nagy a temploma!
Teteje palakő, bádogból a tornya.
Házsora mily rendes, egyenes utczája,
Lelkem is örűl, oly szép magyar nép járja.
Atyafi, hé, lassan, most már ne zaklassa;
Kérdezze: hol lakik Spanyolviasz Pepsa?
Oda fog bejárni, hanem aztán trappban,
Ne búsuljon, nem lesz szüksége bor- s zabban.
Gyí! — kiált kocsisom, — üget a két gebe, —
Édes publicumom, tessék hát, térjünk be!

— — — — — — — — — — — —

Kivül a ház ugyan nem oly nagyot mutat;
Két hold az udvara, s nem találsz rajt' kutat.
Spanyolviasz ur egy kicsit egyengette;
Még tán a hetedik apja épitette!
Egyébiránt sebaj, mi közünk a házzal, —
Benn vagyunk, le vele az utitáskával!
„Jó estvét, Viasz ur!“ (Dédapja volt Spanyol,
— Ezt csak ugy fogták rá merő gőg- s furfangból —
S mivel az unoka szintén büszke, ravasz,
S hajlékony a gőgre, — igy lett Spanyolviasz —)
Látogatni jöttünk, olyan régen láttuk,
Ugy-e megbocsát, hogy ilyenkor turbáljuk?“
„Kérem, csak mint otthon; engem ki sem turbál
Nálam ez a jelszó: egyél — ha kell — s igyál.“
De azért helyéből még csak meg sem mozdúlt,
Mintha Patkót várná, arcza olyan szétdúlt!
Pedig nincs rá ok, mert egész od'adással,
Pasziánszozott egy öt éves kártyával.
Mellette „Heiriger“ pintes üvegben;
„Tegye magát kommót, amice, és tessen!“
Szót a házigazda, de még mindig morczan,
Szakálla szétzilált, haja, bajsza torzan, —

„Hogy van a székváros? Sülyedt volna rég' el,
Ki oda csak benéz, részes az ördöggel.
Van-e komédiás, kóczrágó, és verklis?
Képárús, kutséber, kukk ins loch, és virslis?!
Alig vagyok ott benn három-négy órára,
Már is pár százasnak hágok a nyakára.
Hogy van a Casino? Hát a nagy vendéglős?
Notandum, igaz, hogy a félváros himlős?"
És ezt mind egy szuszszal mondta Pepsa bácsi,
Alig, hogy megtudtam a nevetést állni!...
Ne tessék hinni, hogy miként gondolata,
Ép' oly közönséges tán a butorzata?
Nagy selyemfüggönyök, hintálószék, szőnyeg,
Aranyrámás tükrök, satirikus képek.
Szép kandalló Bécsből, lámpák, óra Pestről,
Nagy diófaszekrény, zongora Triesztből.
Mosdóedény, állvány, szép figurák kőből,
S egy kirakott asztal plane Velenczéből...
Oly nagy hortenziák mázos cserepekbe,
Mint valamely idős stájer ember feje.
Teritett asztalon temérdek lámpája,
Soknak nincsen ennyi szál fagygyúgyertyája.
Lámpa még csak volna, de mi nagyobb fényt ad:
Egy magyar lapra a szemed alig akad!
Szép tajtpipák bőven, külföldi szivarok;
Drága csibuk, mufti, hazai s más borok.
Az egyik szobában halommal az üveg,
Nem tudja az ember, melyiket hajtsa meg?
Madame la veuve Cliquot, crêm de Bouzi-pezsgők,
A palaczkok egy-egy mérő buzát érők.
Chateau-Lafitte, Bordeaux és móseli borok,
Csak egy cseppjétől majd meggyulad a torok.
Old Sherry, Hochheimer, Lieb frauen-milch, ruszti,

Badacsony, somlai, egri s visontai.
Elég volna bármely neves fogadóba,
A sötét bánatnak ennyi oszlatója.
Ott künn sincs ez máskép mező-, s istálóban,
Búza-, árpakereszt egymást éri sorban.
Cochinchina, pulyka százanként a porban.
Olyan birkát nyirnak, hogy a gyapjuszála,
Még sokkal finomabb, mint az ökörnyála.
Hét-nyolcz ezer mérő tiszta búza, árpa, —
Ez még nem tartozik a csodák sorába.
Szóval: adott Isten, a mi kell egy házhoz,
— Bőséget, s szerencsét — a sok tajtpipához.

* * *

Van azonban egy baj Spanyolviaszunknál,
S ezen véleményétől odébb ugyan nem áll:
Hogy csak öt száz holdnál kezdődik az ember;
Ezen alól minden pelyva, kócz és kender.
Legalább kétezer évi jövedelem
Kivántatik arra, hogy eszed is legyen!
Szegény születésben ki is látna lángészt?
Birtokkal olvassák ezt is, mint a készpénzt.
Ha van pénzed, beszélj; ha nincs pénzed, hallgass!
Az kellene még csak, hogy a tömegre hass!..
Kunyhóban születtél, tedd félre az elvet,
S gyüléstermekben a fényes beszédeket.
Enyim! a zsölleszék, kinek feje alatt
Mikor ringattak, már bankjegyeket raktak.
Hogy is nyomhatná azt a hazának gondja,
Kinek nincs legalább 4- vagy 5 száz holdja?!
A honszeretethez mufti, öblös pipák,
Angyali kényelem, kastély, kincs és falkák,

Himes szőnyeg, puffadt tárcza, drága gyöngyök
Kellenek — ezekkel lehet az csak örök!..
Meghalni a honért? ez még nem nagy érdem!
Hanem élni érte — — — ezt aztán már értem!...
Ha van jövedelmed, takaritsd, vagy költsd el,
Miért bibelődnél hirlap- avvagy könyvvel?
Azt is ember irta, s nem okosabb nálad,
Magad tégy és szerezz, — haszon ebből árad.
Azért áll a világ, megjő a nyár, tavasz . . . . — —
Bravó, bravó, bravó, éljen Spanyolviasz!!...

Gujzer Franczi és Gomb Illés.

Most egy darabig nagyon szép idő járt Camera obscuránkra, — azért párosával is adjuk az arczképet.

S e két nevezetességet már azért sem választhatjuk el egymástól, mert kisgyermekkoroktól fogva mindig együtt éltek, annyira, hogy ha egyik prüsszentett, már a másiknak is viszketett az orra, merő kollegialitásból; egyik lőtte a nyulat, másik felvette; s ha ezt a hideg lelte, boszus volt amaz, hát az ő fogai mért nem vaczognak? —

Korunknak sajátságos hajtásai, nem lehet szó nélkül hagyni.

Az egyik Gujzer Franczi, kit a sors születésekor már ugy meglátogatott, hogy egy kis pusztának örökös ura lett.

Hosszú, száraz lábait mindig ingatja, mintha zene csengne füleibe. Keskeny vállai, a vékony nyak, bádgyatt, szürke szemek, a halvány arczra árnyat vető torzonborz, félősz bajusz, — fajunk egy eredeti typusát tüntetik fel, csak azért nem üti meg a hat lábot, mert egész hosszaságában nem akar neki nyulladni!

Az attilát még megvarratta, hanem magyar nadrágot akkor sem venne rá, ha felelős miniszternek neveznék ki.

Azt mondja: nem tud benne hajolni, pedig a jelen napok egyik kivánalma a hajlongás. A pantallón egy sujtás, alól három másli, — s elég van téve a nemzeti öltözetnek, melyet csak ugy mosolyognak lábán a bakancsok!!

Canis tota mater, nem ruha teszi az embert! — szava járása — a magyar ember Bécsben is csak magyar.

Nyáron akkora szijácz kalapot hord, hogy a tolnamegyei németé hozzáképest — cseperke gomba. Papnak növelték, de a nyolczadik iskolánál eszébe jutott, hogy ő majd a pusztáján imádkozik, — s lett belőle 32 ökrös falusi gazda.

A másik Gomb Illés, termetére nézve egészen ellenkezője Gujzernek.

Alig ötödfél láb magas, s még is közel megnyomja a két mázsát.

Merő tüz és láng, elébb gyulad, mint pazdorja, de elébb is kialszik.

Hevíti a vágy nagy tettekre, de rájok még nem érzi elérkezettnek az időt. Megbirálja társaságban Csengeryt, b. Keményt, Szalait, s irányt mutat a napi politikának. Ericsohn találmánya előtte semmi; a „Monitor“ viadala mind bliktri, ahhoz a terv kiviteléhez képest, melyet ő már oly régóta őriz agyában. Ha e nevet kimondod előtte: Mülhfeld, — csitteg-csattog, mint a nyári villám, mennydörög, s ha közelében volna a tárgy — ütne is!..

Ilyenkor nadrágsziján is tágit, mert agyonszoritná a méreg. Nyomogatja, huzogatja mutatóujján vagy nyolcz arany nehéz pecsétnyomó gyürüjét, s szemei oly vadúl forognak, mintha át akarná lépni a Lajthát!.. Nagy taréju sarkantyuját összeüti, s nehéz hangon kiált fel „pimasz világ!“

Gujzer Franczi ilyenkor nagyokat néz. Tetszik neki a tüz és láng, s hogy Gomb ur nehány percz alatt a

félvilágot leverte — szóval: megveregeti vállát, s megáldja e szavakkal: „hiába, csak te vagy a kaczkiás gyerek, Bruder“!

Ha sétálni mennek, Guyzernek is lassan kell mennie, mert Gomb nem birja a szuszt, alig ülnek le a gyepre künn a szabadban, már megint perzseli a nátiókat, s a magyarnak is szemére veti, hogy egyebet sem tud, mint hangversenyezni, jótékony czélokra kéregetni, hirlapokban handabandázni, a helyett hogy ütné a .....

— Ugy van Bruder, pimasz nép, még az is közönyös előtte, ha fát vág valaki a hátán, magyar nadrág- és sarkantyuval akarnak hazát menteni, — szól ihletődve Gujzer, — nagy a kor, de az emberek kicsinyek, s a magas eszmék nem találnak apostolokra, kik szertehordván, megérlelnék a világban!!..

Gomb ur majd elsült e szavakra, mint a lőpor, s taréstól belevágta sarkantyuját a földbe.

— Tudja, Franczi bátyó, mit teszünk, ha ily slendrián idő marad — pödörgeti bajuszát Gomb, — eladjuk mindenünket; együnknek sincs sem ingünk, sem gallérunk, s kimegyünk Amerikába: ott van Laczi is, s legalább meglátjuk', a koshajók hogy gyujtanak egymás oldalába, s Ujházi udvarán mint tojnak a vadtyukok?!

— Ez rosz eszme, Illés! Ha oly meddő idők járnak, hogy az ember akarva sem áldozhat; itt a megyében sem lóverseny, sem agarászó egylet, hova legalább egy aranybillikomot nyomhatnánk, — azért elgazdálkodunk; félreteszszük a szerzeményt, jól élünk, a bangócs csipje meg! Nem abban áll ám a világ, hogy minden oltáron lángot gyujtsunk, s ugy járjon a karunk, eszünk, mint a cséplőgép ... szivben is lehet szeretni a hazát, s ez az igazi, ehhez nem fér semmi önmutogatási vágy. Neked is van 7—8 ezer purumod, nekem is évenként, — igy el-

füstölgetünk. Ha jön a „Pressze“ vagy „Allgemeine“, — marsch hinausz az ablakon; a mi lapjainkat eltartják a kolomposok magok, kik azt szeretik, ha mindennap töm jéneznek neveik körül.

— De lapot csak kell járatni, — szól Gomb.

— Ám jó! Együtt fizetünk elő, s jár két ujságunk, neked a „Vasárnapi“, nekem „Polilikai ujdonságok“, legyenek legalább kibékülve a skriblerek is.

Ez már más!

Igy megél az irodalom is, kétszázezeres egyén járat egy ikerlapot, melyet Hangya János czéhmester uram már öt éve, hogy egy maga hordat, saztnyilvánitja: elébb lemond a czéhmesterségről, mint e derék lapról.

Megérkeztek a lapok.

— Bontsd tel, Franczi, quid novi?

— Lirum, lárum, mi volna? Olvassuk a hirdetéseket, van-e valami jószág eladó, hogy áll az ezüst? azt tartom, legérdekesebb az egészben. Mindig azokat a dőledezett várakat festi, mintha minket érdekelne, hol pufálták meg a törököt, hogy furatja Victor a hegyet? Bizony azt találná fel, hol lehet a megyében arany vagy ezüstöt furni a földből; ezt már érteném; régen megirta Budai Ezsaiás, a mit itt találgatnak.

— Te Bruder, az öreg Hajmási valami Kakas Marcziról beszélt oly sokat, tán az mond valamit?

— Quis est iste Kakas? — kérdi egész phlegmával Guyzer ur.

— Valamelyik südő iró, vagy szinész lesz bizonyosan, mert a szinjátékról szokott mindig irni, s arról nevezetes: senkinek sem hagy békét a világon; p. o. ha most minket itt meglátna, még kész volna le is pingálni, mert azt mondják piktor is.

— Piktor?

— Az is lehet, urambátyám mondá, elég neki egy pantallont látni, s papirra teszi.

— Ejnye, a sebes viz hordja el Kakasodat, ezt már ugyan nem szeretném, mi köze hozzá, hát ha rajthózliban járnék?

Ezzel eldobta Franczi magától a szellemieket egy divánra, s felkiált: jobb ennél a rostélyos!

Franczi behunyta szemeit.

Gomb ur a köztöki delejes viszonynál fogva ásitni kezd.

Egyszer azt veszszük észre: mind a kettő megdicsőült a szellemi étkek után.

Hárman feküsznek a divánon: Guyzer Franczi, Gomb Illés, s a szegény „Vasárnapi ujság.“

Ezt is neked köszönik, nemzeti létünk egyik erős támasza — irodalom! —

„Nyugosznak ök a hösfiak,
Az olvasás után;
Benn hortyogás, de azért künn
Zöldel bokor s virány.“

Szajkó Gráczi.

Előre is kimondjuk, hogy a ki a szónoklatot nem kedveli, — az vonuljon vissza, s forditson pár levelet, mert rettenetesen megunja magát.

Minden embernek meg van a maga szenvedélye.

Egyik még kánikulában is szeretne sneffezni, nem elég neki az ősz és tavasz; mig a másik évet adna életéből, ha egy hím szarvast elejthetne a tilosban.

Ez abban találja gyönyörét, ha visszavonultságban fumigálja a világot, — amaz meg ugy rugdalja későnkorán a port az utczán, hogy még a kereskedősegédnek is le kell olvasni arczáról, mikép ő a hazafiui bánatok martyrja.

X. majd meghal a czigányzeneért.

Y-ont meg egy szem czigánynyal ki lehetne űzni a világnak mind az öt részéből.

Ennek az a szenvedélye, hogy guitarre-hangok mellett vall szerelmet; mig más azt tartja: két sziv önhangzása a valódi guitarre-hang.

Ez hooibrenkez, mert nem elég neki a lugos; s még holdvilágnál is kötöz, levelez, hajtogat, — amannak meg nem kell sem Hooibrenk, sem lugos, csak a — leve.

Többször látjuk ezt az életben.

Szajkó Gráczi a szónoklattal van igy.

Még a régi restaurationalis világban örökölte, s azóta megválhatatlan tőle.

Beszédet mond a pandurok egyenruhájára.

Ha ölfa kell a levéltárnoknak.

A Sió szabályozására, tüzoltó szerekre.

Ha marhavész fenyegeti a megyét.

A cholera elleni szerek és himlőoltásra.

Ha rothad a burgonya, szónaklatot tart.

Ha gyümölcs bősége van, hasonlókép.

Ha elveszi a dér a szőlőt, detto.

Annyira vérébe aludt már a láz, hogy ha kora reggel meglát egy pintyet, bizonyosan szónoklattal fogadja.

Plane, ha valamelyik neves hazánkfiát veheti ajkára, vagy a municipiumot — ezekkel aztán addig predikál, mig a hivek meg nem retirálnak.

Megyőződése: szónoklattal lehet megmenteni a négy folyam mentét.

A megyei gyülésekbeni csatározások alkalmával, midőn sokan tisztöknek tartották az inditványok nehéz ágyutelepeivel előrukkolni, — minden inditvány mellett hazafias szavak égő kanóczával virasztott!...

Ki higgadtan tanácsolt, arra kimondta az anathémát: be van oltva németnek; s annyira szabadelvü volt, hogy a demokratikus elvek Európaszerte terjedő himlőjét rettegé... Ez ellen meg magát szerette volna beoltatni!...

Minő contrast! Egy emberben mázsa hazafiság, s alig egy lat elv.

Épen azon napokban, midőn a bizottmányi gyülések többszöri zürében egy-egy Mózesre volt szükség, ki az elfogulatlanság, tiszta akarat, vezéri tehetség varázsvesszejével megvagdalva a zaklatott szenvedélyek tenge-

rét, — egy uj igéret földére vezetett volna, — a dantoni előre rohanó vakmerőség több kárral, mint haszonnal járt!...

Nem szenvedély, de higgadtság, nem politikátlan kirohanás a sánczokból, de isten-emberi türelemre volt szükség, mely az egyesség és jog evangeliumát hirdesse.

De nem azért volt hazafi Szajkó Gráczi. hogy bármely capacitás is schakkban tartsa; ő lávaként termette az eszméket, s ezeket ki kellett szórni, ha égetett, ha temetett velök!

A lélek csak a közel multtól izgattatott, de kevésnek volt szárnya, hogy a jövőbe is repüljön....

Hányszor uralgott a szenvedély, sulytalan szó, üres hang, — midőn az ész ünnepélyes csendet parancsolt, s mérlegbe kivánta hányni a történeteni okulást?!...

Többen tudták, hogy a sors még sötét órákat sző, melyeket hazafigondok közt kell átélni, — mig néhányan a boldogság ajtaján már fogták a kilincset, hogy benyissanak.

A bölcseséget hányszor megriasztotta az „éljen“; az észt és tapasztalást az „erős hang“?!

Minden bokorból ugrott elő egy-egy szónok, ki örűlt, ha betanult mondókáját a közönség közé szórhatá. Pár tapasztalt szónokvezérnek mindig talpon kellett lenni, hogy a szónokármádia által koczkáztatott tért visszafoglalhassa.

Hiában beszéltek, tanácsoltak, vezérkedtek az ily felfujt Demosthenes előtt, — „törvények ércz sánczai közt“ állt, s bevehetlen maradt!

Ily szónokármádiához tartozott Szajkó ur is.

Mennyit olvas e Mirabeaucska, megállván a sarat ily roppant szellemtevékenységben? — gondolja t. olvasóm. —

Azaz, hogy — olvashatna!

Ki nem állhatja mind azt, a mi nyomtatva van (kivéve, búza-, rozs-, árpaféléket.) A ki olvas, másét lopja, eszmetolvaj; teremteni az ember hivatása.

Jó lélekkel mondhatom: a helység kisbirája által hozzá vitt kurrensen, s az őszszel szálló darvak V vagy A betüjén kivül mit sem olvasott. Még ha az eleség, gyapju vagy törkölicsa árát hozta is meg a házizsidó, — ennek olvasását is az — anyjukra bizta.

Hirlapot olvasni, hogy az eseményeket lánczszemként füzze össze, — ezt a született genie nagyon mindennapinak tartotta. Igy történt aztán, hogy még legközelebb is pufáltatta a francziákkal a muszkát Szebasztopolnál, egyik szónoklatában Newtont politikusnak kiáltotta, s Pittet pomologusnak !!

Mennyivel jobban tesz, ha a verejtékes, időt lopó phrásisok helyett megveszi Horváth vagy Szalay történetét, s legalább 20 — 30 ftot oda tesz a biztos évi jövödelemből az irodalom oltárára, a melyre letett áldozatok nagyságától, mennyiségétől mérlegeli a történet a népek erkölcsi erejét, szellemi nagyságát. Mely egyik legerősb talpköve a nemzeti müvelődésnek, melynek nagysága, virulása magában hordja a nemzet méltóságát, virulását, mely nélkül nincs biztos élet — legalább örökélet nincs!...

De ha már nem tudjuk biztos anyagi állása mellett sem beujonczozni Szajkó urat az irodalompártolók nemes táborába, s a szónoklat oly mindennapi kenyere, mely nélkül élni sem tud: ide irjuk a recipét, mely után nem árt bevennie.

A londoni, párizsi és pesti orvosi fakultások által helyben hagyott, sőt ajánlt gyógyszer a szónoki hir-névre törőknek:

Rp.

Végy Mirabeau, Chatam, Pitt — vagy ha magyar jobban tetszik — Beőthy Ödön s Nagy Pál porokból . . . . . 60 szemert

Garrickféle gestikulatióból. . . . . 30 „

Somsich Pál megragadó, művészi, könnyű, játszi modorából . . . . . 20 „

Deák-bölcseségből. . . . . 70 „

Pázmándy-szikrákból. . . . . 9 „

Historia, állam, politika, s a nemzetek átalános jogtanából (droit des gens), minél többet.

Aesthetikai műveltségből . . . . 10 „

Ezek közé elegyits a türelemgyökérből . . . . . 6 „

A lángész méregdrága cseppjeiből, ha többet nem, legelább . . . . . $^1/_{100}$ „

Keverd ezeket jól össze agyadban, ereszd fel a honszerelem spiritusával. Vonulj magányba, s két felé osztva: felét tedd szivedre, felét pedig halántékodra.

Dr. Brougham.

Spárga Gyuri.

— Csiga-biga told, told szarvadat, én is tolom talicskádat....

Igy szokták kicsalni a gyermekek az Istennek legkisebb zsellérjét házából, mely hátán hordja örökségét, lakását.

Csiga-biga told, told!...

S a zsellér valóban izeg-mozog, s kezd kilépni az ajtón.

— Spárga Gyuri, nyisd, nyisd ajtódat, hadd vigyem be podgyászomat!...

Kopogtattam az ölnél magasabb ablakrámát.

Oly csend volt, meghallottam a mint a keresztes pók az ablakok közt egy szunyogtól exequálta az életet.

— Spárga Gyuri, nyisd, nyisd ajtódat, én zörgetem ablakodat.

Még csak meg sem kukkant.

Jobban kezdtem dolgozni az ablakon, hiszen világosan tudtam otthonlétét, mert midőn a kapun bejártam, akkor fujta el a gyertyát.

— Dum.... dum... dum.... dra.... dra.... recsegett az ablak tovább.

— Ki az? — tört ki oly stentorhang, mintha nem

is torok-, hanem fagótból küldték volna, lefegyverezni bemehetési vágyamat.

— Kaposvárról egy ismerős, — majdnem ugy sohajtottam ki e szavakat.

— Talán Patkó?

— Isten ments, ujságiró! — feleltem szeliden.

— Mindegy!

Ekkor már borzadás futott végig rajtam.

— Egyformán fosztogattok, gyilkoltok, — csak hogy ti még is tollal, ez az egy különbség! Itt nincs szállás, amice! Izzadok, és az ágyat nem hagyhatom el.

S ezzel ismét csendes lett minden, egyedűl nehány csattogány vert a bokrok közt, jeleül, habár alusznak az emberek, azért vannak a természetnek virasztói.

Innét bizony kikoptunk, kedves olvasó közönség! Azért meg fog bocsátani, ha a terjedelmes urilak leirásával nem foglalkozunk, s e helyett adjuk magát Spárga urat, kit házán kivül is van szerencsénk tetőtől talpig ismerni.

Magas, száraz, sáppadt alak, körülbelől 60-os; s ha a borbély ügyességét eláruló pofaszakállra, a gyűrükbe szedett illatos fürtökre, a kiaszott, ránczos arczra tekintesz, ajkán majd minden perczben egy sohajjal, — bámulni fogod ez ember fürgeségét, rugékonyságát, még most is könnyen mozdúl, majd nem sokszor lebeg, mint a toll, s ugrik mind a gumi-labda!...

Néha kissé nehézkes, s alig mozditható helyéből,— de csak egy szép, játszi, légies alak kell, hogy előtte elvonuljon, — már talpon áll, mint a szarvas! Szemei élénkek a rájok szegzett szemüvegek alatt is; repülni akar, mint a méh; a 60 évből lett 30, a lélek szárnyat kapott, a sziv ifjui dobogást, s világért sem jutna eszébe

Spárga urnak, mikép a fityuros csizma legalább is 10 tyukszemet szorit... Ezt mind te okozod, oh szerelem!...

Öltözéke elegans, talpig magyarban. Ha vele szemközt mégy, már 50 lépésre megüt a pézsmaszag, a gondosan növesztett bajúsz, szakáll — mit a borbély meghagyott — s egész ruhája merő illat, mintha virágos kertben volnál, (e hasonlatnak maga is fog örűlni.)

Mellén két nagy aranyláncz csügg keresztben, s még ezeken kivül egy a gomblyuktól a mellényzsebig. Egyiken drága óra, másikon szemüveg, a harmadikon olyan csoport drágaköves gyűrű, hogy szömörcsös gombából is elég volna; mind a három lánczon pedig 60 évre degradált fiatalságutáni vágy-... tetszelgés-... értékben pótolni azt, mi az arcz- és életkorban már devalváltatott...

Mert hiába, az idős ember épen olyan a szerelem börzéjén, mint a régi bankjegy, — senki sem fogadja el...

Egész ember merő arany, egy szerelmes juvelier.

Nem az volna rá halálos csapás, ha kincseiből kifogyna, hanem ha kialudnék szivében a szerelem...

— A szegény is gazdag, ha szeretni tud, — szokta mondani; s ez egyik legszebb vigasztalása az életnek.

Mindenkinek van választott csillaga, mely után eped, mely vezérfényül ég előtte, melynek sugarát bámulja; egyiknek a gönczöl, másiknak a kaszás vagy lant, Ariadne vagy Vénus; Spárgánk e legszebb csillagát imádja az égnek.

A földön is igy vagyunk.

Itt az ember belevakúl a körmöczikbe, mégis mind azt olvassa; ott a másik angol vizsláját nem adná oda husz hold első osztályu földért. Ez annyira madárkedvelő, hogy még a déli szigetekről is hozatja a tojásokat; amaz

gyenge lázt kap, ha csak egy estvén nem kiálthatja: „drei Unter“... Ennek ezer holdja van, s unalmában elbontja cylinder-óráját, s megint összerakja, — — a másik pedig ezer holdját bontja szét, hogy többé soha nem tudja — összerakni!.. Ennek sem gyermeke, sem rokona, s megöli a verejték, annyira fárad, izzad; — annak 6—7 gyermeke van, s már mindent kiadogatott az ablakon, mit a boldogult szülék a szobában hagytak... Itt egy szegény lelkész abban találja gyönyörüségét, ha lélekbúzájának nagy részét ujság- és könyvekre kiadhatja; ő a könyvben olvas, az ő szivében meg az Isten: hogy ki mindig olvas, tanúl és oktat, teremtett világában mennyi hitet épithet fel, mit irigység, szenvedély, sorscsapás lerontottak! — amott a dőzsölő pénzaristokratia egy része könyv helyett azt olvassa: meg vannak-e a tuczatszámra összerakott bankjegycsomói!.. Ez a haza oltárára rakja mindenét, — az meg az oltárról is leszedne minden szentséget, csak gyomrát és tárczáját tölthesse.. Itt gyülölnek, rágalmaznak, ostoroznak, — ott dicsérnek, áldanak, szeretnek.

A hány ember, majd annyiféle szenvedély korbácsolja, s ritka az, ki felülemelkedve annyi salakon, benézhessen a jó s nemes tettek, az erény, igazság valódi egébe...

Ez hideg volt egész élete folytán, — az pedig egész életében szerelmes.

Spárga ur a földnek ez egyik legragyogóbb csillagát bálványozza. Égen a Vénus, földön a szerelem ragyognak előtte.

Ez az irányszenvedély, de megis törpít benne mindent.

Házánál bár olyan, mint a tarokban a skiz — mindent lever szóval, — de alig hagyja el küszöbét, bátor-

ságában annyira gyengül, mikép pagáttá degradáltatik, s a kettős tarokk is elüti!...

Bármennyire ég is honszerelme, gyüléstermekben a megyei autonomia helyett szedreskertekről, selyembogárról beszél, a gazdasági gyülésen pedig előrántja Watterlót, Solferinót; s mindezekre bár elkészűlt, de felületesen, félszegen.

Hangversenybe, vagy szinházba hivod, — nem ér rá; a hold épen most kelt, ezt kell bámulni, ez a szerelmesek napja, inkább sétál az utczán s szövi ábrándképeit.

Akarod, hogy valamelyik egyletnek tagja legyen, aktiákat vegyen: ezt nem teszi, elég ha felcsapott szerelem katonájának.

Ujságra is csak kellene fizetni, olvasgatni. Nem engedi a szerelem! Többet ér az öreg Romeónak, ha kerti szines lepkét foghat — jósolgatni általa, mint a „Magyarország“ minden száma.

Ha nemzeti ügy pártolására hivod fel, — köszvényes.

S hajoljon ki az ablakon egy szép virágszál, — akkorát ugrik, mint a szöcske!

Pénzen ül, pénzen fekszik, pénzzel jár, nem is mondhatjuk, hogy nem költ, csakhogy egy drága sétapálczát, muzsikáló zsebórát, drága köves gyűrűt nem ad három Bánkbán- vagy Kárpáti Zoltánért.

Főbolygó nála a szerelem, s legyen bármi szent czél, közérdekü ügy, lelkesítő vezéreszme, — ezek mind aprórendü csatlósai (drabantjai) csak a bolygónak.

Mindig gondolkodik, de nem tesz!

Költ, de nincs haszna!

Schmuckjában találja örömét, dicsőségét.

Folyvást zárva tartott várát őrzi a féltékenységnek — e gyáva parancsnoknak, — melyet két szem lefegyverez, egy szívdobbanás lerészegít... egy mosoly tönkre tesz!...

Forrón, lángolón, epedve szeret, de hiába; ugy hatvan körül már csak tárczáját szeretik az embernek!
És ezt nem hiszi.
Rosszul teszi!

Tajt Bonifácz.

— Ma jönnek... holnap már megint nem jönnek — az atyafiak!...

Egymást hitegeti az egész világ, s utóbb kisül, hogy a hitegető maga sem hisz...

Ebben az órában egészen felfuj az öröm, mint a dudát; másikban a csalódás már pipaszárrá soványit. Olyan a reménység, mint a forgácsfánk, ugy kell sokszor ráfujnod s száz darabra zuzik...

Levetem magamat a pamlagra, — nem találom helyemet, kimegyek a szabadba, akkor meg a szobában szeretnék lenni; ha ülök, állni; ha állok, ülni, vagy ülve állni s állva ülni...

Énekelj bár stégerhangon fel az égig, vagy dörmögj mint a nagy brugó, — ördög haszna sincs; a világ ki nem megy kerékvágásából a te kedvedért. Unom magamat, mint a kovász; zörögheta sarkantyu, a sógor ugy neveti, még a hasát is fogja!

Silány élet! Az egész politika kóficz, akár inde, akár unde, — nem jó lábon áll Buda!

Igy halljuk mormogni magában Tajt Bonifáczot, ki mérgében ugy fujja a dohányfüstöt, hogy a zseliczi őszi köd, hozzáképest kemény időbeni lélekzet.

Künn azért vigan szántanak béresei, — de meg nem nézi.

Valami közhasznu tárgyiránti gyülésre meghivják, nem megy, mert ott nem lehet aprítani a muszkát...

— Vasutat akarnak adni a megyének, Spectabilis, egy szót pro vagy contra!

— Niksz-nucz! Nem vasutról van most a kérdés, hanem: lenni vagy nem lenni, — viszonz a háborgó Hamlet.

— De elfogsz jönni, Bonifácz, a gazdasági gyülésre; most tervezzük a jövő kiállitást. Mily dicsőség, mennyi előny ez ismét a megyére? A producens örűlhet, midőn szorgalmának, terményeinek a verseny teréni bemutatása babért füz homloka körül. A mit fenn nem találunk, keressük, barátom, a lábunk alatt!

Igy capacitálta Tajt urat egyik barátja épen azon momentumban, midőn Scherz kanizsai kereskedőtől érkezett pénzes csomagát nyirbálta ollójával.

— Ki nem állhatok semmiféle gyülést barátom, rosz a lég; a nyivánosság öl... miolta a megyei gyülésből kijöttem, alig tudok lélekzeni, épen ugy vagyok, mint a hal, midőn a vizröl a szárazra emelik.

— De azért nem akarsz meghalni a világnak, hazádnak, mert gyülésbe nem járhatsz? Vagy azt hiszed, a teremajtón kivül nincsen élet, küzdtér, tettvágy, verseny?.. Hát az irodalom, müvészet, ipar, gazdászat, kereskedelem, dunai gőzhajózás, irói segélyegylet, budai népszinház stb. melyek közül mindegyik jogosan várja a nemzettől, hogy magasra tűzze lobogóját?... Minden kornak meg van saját vezéreszméje, kivánalma, tettköre, melyeket imádnunk, melyek köré seregelnünk kell s melyeket cserben hagyni nem lehet, nem szabad, ha a mulasztás bünétől menttek akarunk maradni. A nemzet életében minden percz száz-

szorosan drága, mert milliók üdvét és boldogságát, vagy vészét hordhatja méhében, s jaj annak, ki tehetett volna, s nem tett!..Ki ábrándért eladta a valót...Ki önérdekei körül volt csak meleg, s a nemzet javát, hasznát, érdekeit eladta a könnyelmüség pénzén...Hasztalan a fogcsikorgatás, mely ellen tenned nem lehet, s a gondolat magában tett nélkül, mikor emelte nagygyá a világot?!. Aztán meg elhidd: vannak egyének, kiktől sokkal szivesebben fogadja a kor, ha ez vagy amaz ügy előmozditására egy részvénytvesznek, mintha — alkalom lévén is rá — haszontalan dictiókkal szíjják a közügyek emlőit!..

Tajt ur összehuzta e szavakra ajkait, mintha savanyu almába harapott volna.

Szárazon nem szereti a vasutat; minek lóhalálában nyargalni, ha a magyar ügy nem halad?

Vizen ki nem állhatja a gőzhajót; jaj annak — szerinte — ki akar vizre akar jégre megy!

Ki pedig léghajót említ előtte, annak örökös ellensége s görcsöt kap, mind megannyi anglius-badarság, holott maga egész életében légvárakat alkotott, légben járt.

Azt hiszi, a nemzeti nagyság, hir, név karszékbe rakott tojások, melyeket ülve kell kikölteni!..

A tett terén czifra eszméket lobogtat, árnyakat sétáltat; hol a napok mozgó, erőteljes életet, hust és vért kivánnak!!

Szellemi ételt be nem vesz, legyen az bár aranyigazság, bölcseség; mindenki magát teszi bölcscsé, s nem az irkafirkák. Hogy az irónak élni is kell, — mi gondja rá? A jó iró, ha nem eszik is, halhatatlan!..Greguss, Tóth Kálmán, Lisznyai stb. szíjjátok a léget, van abban elég táperő!!

Ujságra, melyet az országgyülés feloszlatása után

tökéletesen megutált, ugy fizetne elő, ha a szerkesztő p. o. ilynemü hirdetést és programmot bocsátana ki:

Előfizetési felhivás!

Hallatlan olcsó, az egész világirodalomban hézagot pótló, naponkint kétszer, friss hirekkel megjelenő, s a helységekre és pusztákra ugyanennyiszer kiküldhető politikai, szépirodalmi, gazdászati, ipar, kereskedelmi s nagy képes lapra.

Nem igérünk, de annál többet adunk.

Naponként, az ünnepnapokat sem véve ki, nagy betükkel, két iven megjelenő lapunk nyitva áll a gazdaközönség számára, melyben eleségét, gyapjúját és barmait ingyen hirdetheti.

Hoz a lap legalább husz távsürgönyt mindennap, melyek közt lesznek krimiai, montenegrói, genuai, naupliai és varsói óriás kacsák spékelve, sülve; lőni sem kell, csak enni! . .

Finom metszésben nagy csataképeket, melyeket merész phantáziáju festőnk maga küzdött — képzeletben . . .

Világutazást, melyet az irodájából ki sem mozdult szerkesztő tett Humboldt s más nevezetességek társaságában.

Titkos összeköttetésben leszünk Napoleon és Viktor Emmanuel kabineti egereivel, — a mely perczben üt egy világkérdés, mí azonnal delejesen kiáltunk: talpra!

Oly rendkivüli éber őrre tettünk szert, ki a hazai tettek, vívmányok s hirekben mind a 24 órát elkiáltja. . .

Az ujdonságra nézve akkora harangot verünk, hogy a szt. Péter templomáé hozzáképest — csengetyü? . .

S még ezen kivül:

Rendkivüli kedvezményül:

Ha ezer előfizetőnk lesz, minden tizedik-, ha két ezer,

minden ötödik előfizetőnk kap egy, a kiállitásokon koszorúzott Vidacs-ekét, vagy hanttörőt; s egyenesen a szabad státusokból hajón hozott, halcsontból készült négy lovas ostornyelet, melynek az a villanyos hatása van hogy az urikocsis csak érinti, s a lovak már megugranak!...

Valamennyi előfizető közt pedig sorshuzás utján lesz egy főnyeremény, mely Farkasféle hordozható cséplőgépből fog állni. De ez egyedül akkor adatik át a nyerőnek, ha a budai sorshuzásnál mind az öt szám vörössel, lesz kirakva. (Értsd rá quinterno!)

Ki negyven előfizetőt gyüjt, ingyen jár a nemzeti szinház első rendü páholyába, s kap ezenkivül egy — gyűjtőgépet...

Ily lapra aztán Bonifáczunk is előfizet, habár nevenapján mindent megvett is a dér!..

Szalag Tercsi.

Van szerencsénk bemutatni Szalag Tercsi nagysámat.

Egyetlen leánya a gazdagságáról hires Band Frigyesnek, ki hogy a demonstratio napjaiban szintén tegyen valamit a közjóért, — Szalagra változtatta vevét.

Monaszterly és Kuzmik uraktól nem rég hozatott Aspromont-féle ruhában van nagysám (otthagyva a bársony és atlaszok halmazát), tán gyászemlékeül annak, hogy őt is lefegyverezte az idő, s mint a szerelem csatáinak hősnöje, — gyógyithatlan sebeket hord szivén!..

A rekettye és mogyorós hegy oldalán magasan emelkedő sárga ház már messziről int feléd, s a regényességnek annyi vonzerejével bir, — önkénytelenül támad benned a gondolat — légy bár idegen, — ezt a helyet meg kell nézni.

Igenis, meg kell nézni!

Toldott-foldott a ház, mert mindegyik Band ragasztott hozzá egy-egy darabot saját izlése szerint, mig az utolsó renovátor tökéletes serfőzdévé promoveálta; legalább igy néz ki, ha az óriás kéményt fölé gondolod.

Bent a 26—30 szobában azonban le a kalappal! Találsz itt mindent, mit divat és fényüzés számára gondolhattak; külön zongora-, ét- és tánczterem, melyben akkora

csillár tartja — köszörült szines üvegdarabokkal körülfüzve — estvénként a gyertyalángözönt, szinte sajnálod a menyezetet e nagy teheremelésben.

Van himző-, varró-, virág-, kávé-, uzsonna-, madár-, kutya-, tükör- stb. szoba, mely utolsóba midőn belépsz, század magaddal vagy, s confundál a falakon az a sok mozgó alak, melyek mindegyikében magadra ismersz.

A tükrök mind oly hivek, mint Tercsi nagysám volt egykor 16 éves korában, azt mutatta arczán, mi szivében volt.

Nagy czitrom-, narancs-, betüla-, fontanesia-, liriodendron-, örökzöld jazminbokrokat s rózsafákat czipeltek fel a ragyogó butorok közé, melyek midőn kinéznek a nyitott ablakon, — szomorun hullatják virágaikat és leveleiket a szabad légen nyiló testvéreikhez . . .

De abban is van valami nagyuri: elvenni szabadságától, légtől, napsugártól a virágot, s kedvünkre, örömünkre erővel virágoztatni! . . „Parancsolom, és nyilni fogsz.“ — — — Van e parancsban valami czári hatalom, dermesztő önkény, metsző gúny, melylyel maga a természet örök és szent törvényeinek megszegésére kényszeríttetik!! . . .

Alig van butor, melyen magyar mesterember dolgozott; a különczség megkivánja aranyunkat, ezüstünket s talléreinkat külföldön bemutatni; s az ily különczök ebben még bizonyos hazafiságot is találnak — terjesztik a magyar nevet künn — (a szegénységet benn). Igy aztán könnyen meglehet fogni: a sok szegény asztalos, szücs, takács, csizmadia a mühely helyett mért jár kapálni?!

Beregszászi zongorái mit sem érnek, van itt párisi mert már abban is van valami kis dicsőség, ha a szállitás pár szász frankba kerül; s a szalonban világvárosi han-

gok mulattatják a duzzadt pamlagok- és szophákban hintálókat! . . .

Meglepő a kutyaszoba is.

Midőn benyitsz, az egyik az asztalról, másik a divánról, harmadik a „csecsebecsék“ közül hörög-morog feléd; mig a felügyelő inas (külön inasok van) piskóta, aszmódi, champion (ezt az erdőn találtok), puszedli, flamingó, csipisz stb. nevekkel rájok nem kiált. Egy plane uniformisban van, nyakán vörös szalagcsokor érdemjellel, melyet azon kiváló hűségért nyert, hogy a nagysámtól nyitva felejtett czukorszelenczéhez soha sem nyult holott majd megdermedt az édességért!

Midőn aztán sétakocsizás van, hol egyikét hordozzák meg a hintón, hol a másikat.

A hány jármas ökre maradt a boldogult Szalag urnak, — majd annyi az inas és szobaleány benn; ha meghuzod a csengetyüzsinort, három is veszi el tőled egy pillanatban a táskát.

Van különös udvari szabó, de ez legfelebb igazít, vagy fejt (ezért hiják Lefejti-nek), mert a kész ruhák külföldről jönnek, még ha hon vesz is valami kelmét nagysága, ezt is künn varratja meg; a magyar szabókban nincs semmi értelem, izlés!

Az áttört virágú nehéz selyemruhák, bársony derekak, brüsseli csipkék, pókhállózsebkendők, keztyűk, czipők, franczia nagy schawlok, angol plaidek, fantasie kelmék, le egészen az olcsóbb Britania jaspé, Lallaroukl, Angella, Corillas stb. szövetekig, ládaszámra érkeznek. Már maga a kipakolás gondot ad, hát még — megvenni?!.

Örökké el vannak foglalva az ugynevezett „varrókisasszonyok“; ez himez, az varr; emez tégláz, amaz szab; megy a munka egész nap, s megköszönik, ha a délutáni

órák közül egyet sétálhatnak az asalea-, fuchsiák-, pelargonium- stb.-vel szegett kertutakon.

Boldogabb időben, midőn nem pusztán a kertben, hanem az arczon is nyiltak a virágok, — sok vendég járt; most azonban a tisztelgők serege nagyon megfogyott. A ki jön, legfelebb a régi emlékek felfrissitése végett köszönt be, s pár órát eltheázni, zongorázni. Legtöbbet látjuk a szomszédból Puczvölgyi Etelkát, kihez szintén lesz szerencsénk. De hát kikért a nagy házvitel, ruhában, cselédségben, lovakban ennyi pompa?

Csupa szokásból, megszokta ezt már Tercsi nagysága, s akkor enged belőle, ha majd a legutolsó vendég kopogtat, — a halál . . .

Sajnos állapot! Magyar pénzzel tölti ő nagysága szekrényeit, s idegeneknél teszi a bevásárlásokat.

Maga magyar születés, s német társalkodónőket tart.

A befőttes üvegek, csecsebecsék, karpereczek több helyet foglalnak el, mint a hirlapok, könyvek.

Monte Christo csodás világával, mesés kincseivel ott van aranykötésben, német forditásban; de a „Csehek Magyarországon“- „Abafi“- „Egy magyar Nábob“- „Csataképek“-ről még hirben sem hallott.

Jól figyeljetek!

Az összes magyar lapirodalomból egyetlen példány nem megy be a kapun.

Nagyjaink arczképei számüzvék; hanem ott van a falakon holmi kóbor festésztől a Bandok rókavadászatai, a mint a boldogult Vatter egy 9 águ szarvast elejtett, s vadásza a megsebzett vadat bicskázza, az anno 1838-ban nyilott legnagyobb hortensia, s egy-egy kedves öleb, a mint a ház közgyászára, s a conventiós borbély futkozásai közt — elpatkolt!!

Ezek a történeti és családi képek.

Nem kivánnék én mást nagysámtól, — pedig ezzel nem igen erőltetné meg magát, — mint az egyik négylovas fogatra s az ölebekre forditott évi összeget irodalmunknak szentelni, ez lenne körülbelül 1600 frt.

„Az jó csak az életben, (és a másik álom)
Mi ünnepet ad, melyből
Dal, illat vagy sugárból egy ragyogó koszorút
Fejünkre tűzhetünk fel“ — — —

mondja Hugó Viktor.

Milyen könnyen tehetné ezt?
De ha nem teszi!
„Magyar hölgynek születni,
Nagy és szép gondolat“!

Puczvölgyi Etelka.

Épen beszélgetésben találjuk férjével. Hallgassuk végig, mindjárt tudjuk, hányat utött az óra?

— De papa, ez már nem mehet igy többé! Négy —öt szoba falun; hiszen ennyivel az utolsó mesterember bir!

— Csak ne szekirozz, megtoldatom a házat.

— Fi donc, aztán ez az alacsony ürgelyuk; nem resteled, midőn bejösz az ajtón, mindig meg kell hajtani a fejedet.

— Felemeltessük a házat, édes tubiczám! Ne kárpálj mindig.

— A ló-, juhaklok itt közel, nyáron megesznek a legyek, becsületes vendéget el sem lehet fogadni, halálra szégyenlem magamat, midőn visitjeimet visszaadják.

— De látod aranyom, azokon boronálunk; azok adják a gyapjut, pénzt, a gazda szemének mindig ott kell lenni, mert a budámat is megetetik a rosz cselédek.

— Gondolok is én boronálásoddal s gyapjuddal, a világra is kell nézni, nem csak a gyapjura.

— No üsse a mennykő cziczuskám, tavaszszal elhordatom az aklokat. (Itt már asztalra vágta házisipkáját az atyus, s neje egyet simitott homlokán.)

Pillanatra szünet állt be, mig Puczvölgyiné elrendezte eszméit, aztán megint lángra lobbant, mint a száraz fa.

— Igazán keveset tész kedvemért, már most nő Izabella is; ki kellene kocsizni, de azon a tyukfészken?! Egy gráczi hintóra reszkirozhatnál!

— Az ördög győz ám annyit reszkirozni hat száz holdból!

— Hatszáz hold, papa?! Hiszen, ha kanállal ennők az ezüstöt, sem ehetjük meg életünkben, — felelt a boldogitó anya.

— De hát a három gyerek?

— Szerezzenek, kaparj kurta, neked is lesz!

— No, hivjátok el Izsákot, neki adom előre gyapjumat, legyen meg kedved, végy fel tőle 600 frtot.

Erre már egy csattanós puszit is kapott szegény papus . . .

— Te vagy a férjek férje, — szólt Puczvölgyiné, — herczeghez sem mentem volna férjhez, midőn téged megismertelek, lelkem fele! Megtöltsem az egyik tajtpipádat? Vettem ám számodra megint jó tolnai dohányt.

— Köszönöm, Ettim!

A pipa megvan töltve, de aligha drága nem lesz a füstje?! . .

— Ne papusom, itt a cserfatapló is!

— Köszönöm aranyom, te asszonyok legjobbika!

Ez jó viz volt a malomkerék továbbhajtására.

— Lásd papikám! (Itt már szörnyet nézett a különben türelmes férj), a hintó elé négy ló is kell, még pedig szeretnék seregély-szürkéket a dégi vagy keszthelyi ménesből; két gebén nem baktathatunk a templomba, Szalag Tercsi kisasszonyhoz, Szarkahalmiékhoz?!

— Asszony! — kiáltott fel a férj egész bátorságá-

ban, s nagyot ütött öklével az asztalra, szinte ingott rajta a murczis pohár, — tönkre akarsz tenni, hát a gyerekek nevelése?!

— Hiszen neveljük itthon is őket. (E perczben egyik fiu elkezd nádsipon trillázni, a másik dorombot ver a konyhában, Izabella pedig sült rák szeméremmel egy almárjomból kiugratott egér után seprűz).

— Látom ám, ugyan neveled őket! Az ördögé lesz minden értékem, annyira nevelsz bennünket!..

— Adott az Isten nekik ép kart, észt, — megélhetnek.

A martyr nagyot huzott a murcziból, s a házibéke kedveért beleegyezett a négy szürkébe is.

Mi is felhagynánk az egészszel s rámondanók: Isten oda, ha már itt vége lett volna a kereszttűznek. De ezután jöttek a butorok, drága ruhák, gyűrűk, melegház, angolkert, zongoramester, paripa, nyereg, inas, kertész, szakács, kirándulások Trieszt-, Velenczébe-, londoni kiállitásra. S mind ez hatszáz holdból!

Igy ment ez Szalag Tercsinél; itt sem lehetett hátra maradni.

A fényüzés szárnyain hogy terjed, hogy ragad a romlás!!

Puczvölgyi bevágta az ajtót, s magára hagyta a zaklató asszonyt, ki termetre bár kicsiny, de vágyai nagyobbbak a Himalájánál!..

Midőn rang-, fény-, divat-, szalon-, estélyek-, lovaglás-, kocsikázásról volt szó, — ezek elnyomták benne a legerősebb indulatot, a gyermek- s családi szeretetet.

Lehet képzelni, hogy ki is nevelte gyermekeit, férjét, ki igen a — 600 holdból!

Szegény Puczvölgyi, ugy járt birtokával, mint mások a ruhával tesznek, — tökéletesen levetkezte. Az egyet-

len gazdasági lapja járt, melyet elejétől fogva egész passióval olvasott, — erről is le kellett mondania.

S a kedves Madame férje exequálásánál bár egy divatlapunkat emlitette volna, hogy meg kell hozatni, vagy az irodalmat egy hanggal,..könyebben esnék az embernek; de ez feledve van, melynek a szivhez kellene nőve lenni, mint a dobogásnak...a lélekhez, hogy Isten és haza után ezt emlitse először imádságában!...

A hintó elébbvaló a nyelvnél, melynek életgyökere az irodalom, s mely nélkül a világot hóditó harczok után sem lehet nagy egy nemzet sem. Az ágyúk, kard, szuronyok diadalai időhöz kötöttek: a nyelvvé örök, melyet sem visszahódítni, sem letiporni nem lehet, támadjon bár uj Caesára a világnak!..

Hány helyen van ez igy?!

Négy seregélyszürke pótolja a gyermeknevelést.

Hintó az irodalmat.

Sokan künn építnek melegházat, holott első, hogy a lakház legyen meleg a hazai erények, egy hazafit és honleányt mindig megillető nemes tulajdonok, érzések melegétől!..

Befészkeli a fényüzés magát a családhoz, mint moly a bekesbe, s pusztul a vagyon, jólét, hir-név, melyek viszont sokszor porba rántják a nemes vágyakat, az erényt, a honiránti szent kötelességeket, a boldogító öntudatot termő áldozatkészséget, az észt, lelket, mindent, mindent!..

Vagyontalanul pusztul a család, holott minden négyszegöl földet félélettel kellene megmenteni, melyen apáink vérverejtéke tette gyümülcsözővé a kalászokat...melyen „élni és halni kell“ — mondja a nemzet szentirása...

El a fényüzéssel hát, mely mételye korunknak, me-

lyen nincs áldás, s pusztulás felé ragadja a családokat, az ifjuságot, a nemzet virágait!..

Ragyogjon az erény egyedül!

„Ragadj fegyvert és paizst, és kelj fel az én segitségemre.“

S ezt az parancsolja, kinek :

„Tűz jár ő előtte, és körösközül megégeti az ő ellenségit.“

„Fénylenek az ő villámlásai e világon, látja és megretten a föld“...

Guitár Dömötör.

Ugrassunk ki ismét egy nyulat a bokorból!

Guitár Dömötör urat azért is nyulnak nevezhetjük, mert ha Emich vagy Heckenaszt nevét hallja, ugy megijed, hogy azonnal szalvétákat rak hasára. Ha könyvjegyzéket mutatsz neki, ekkor fájdalmai is megjönnek, melyeket egyedül az echt villányi, vagy badacsonyi csillapít.

Még alig lépte át a negyvenet, s bár a gondot oly messziről ismeri, mint én a Rio de la Platát, — még is már meglehetősen megritkultak homloka felett gesztenyeszín fürtjei.

Közép termet, széles vállak, nyomott homlok, lusta, barna szemek, szellemtelen arcz, s tömött bajusz, — mind ezeket vedd egygyé, tedd el rámába, s előtted áll az inkább mozgó, mint emelkedő, agyagból gyurt Guitár Dömötör.

Öltözetére végetlen keveset ad, pongyola, mint valamely széltől kúszált petrencze, de habár 7—8 hold értéket vegyen magára, — akkor is ugy néz ki; tán az sem volna előtte feltünő, ha ugy elvétve, nadrágját vállaira húzná?..

Az életben keveset, bor mellett annál többet beszél.

Ha társaságba vetődik, szegletbe húzza magát, mind a pók.

Nagyot hall, ha valami segélyre felhivod, s mutasd neki a „Budapesti szemlét“ — „Sürgönyt“ — „Uj nemzedéket“, vagy valamely albumot, elcsuszik, mint a gyik a gyepüben; habár az életben ólomlábbal jár, ilyenkor tökéletes higany!..

Földje egyszer terem búzát minden évben, de azért kétszer is eladná egyptomi módra, gondolkodjék ki megveszi!

A mindenható ugy belecseppentette a jólétbe, mint hangyát a zsirosvéndelybe, — majd beleful, — de ez mind kevés, s folyjon a patak helyett méz, a galyak zsemlyét hullassanak, — ez Eldorádot is előrli gondatlansága, apathiája...

A hány nap van egy évben, neki annyi ünnepe, mert világért sem vesz magának akkora fáradtságot, hogy legalább minden hóban egyszer megnézze tagját; valljon rozsot terem-e, vagy bogácskórót?!

Kétszer szántanak nála búza, egyszer rozs alá; midőn másnak három szántásban sem igen díszlik.

Béresei szürön ülve szíjják egész nap a sargyudohány füstjét, s vigan fütyörésznek; elég, ha 4—5 forduást tettek napjában a dülőben, az ur sem kiván többet; de az ökrök sem birnák, mert minden négy ökör mellé azért van osztva egy-egy gyalogbéres, hogy ha a szegény barom elfekszik, — segitse — emelni!!..

A taliganyikorgás minden madarat, vadat elkerget a mezőről; erről annak lehet fogalma, ki a köpenyforgatások alatt legalább is féltuczat macskazenét kiállt...

Szekértengelyei, melyeket saját bognárcsinálta fakó kerekek emelnek, soha sem láttak hájt, vagy más kenőcsöt, még takarodásban sem, ekkor minden szekér után

egy gyerek megy; a béres a szekeret tartja vasvillával, a gyerek pedig a rakonczátlanul kiabálló kerékagyakba dug egyegy tökdarabot, hogy meg ne gyulladjon a tengely.

Kazaljai ugy néznek ki, mint valamely vihartól rongált, szegény zsöllér háza; az oldal a tetejét csufolja, a teteje meg az oldalát; utóbb mind a kettő enged . . . azaz — összedől a kazal . . .

Gondolják önök, ki rakta?

Az öregbéresek nem értenek hozzá; a részes aratók a csekély részért nem vállalták magokra, — tehát a szegény iskolamester izzadott a kévékkel, ki mint mulattató, az uraság asztalához többnyire hivatalos.

Összedölvén a kazal, az első cséplés már meg van; s a többi munkát is ide értve, ez okozza: hogy egy kereszt sokszor három magot ad, ebből is az egyik szem konkoly, vagy vadócz!!

Talán a földek roszak?

Szó sincs róla!

Két — háromezer holdból álló birtokban lehet tán nehány lánczalja kivető, de általán véve jó, zsiros; az igaz, hogy e tulajdont még a javító őserőnek kell tulajdonitani, mert Guitár Dömötör uram nem igen töri tollát a trágyázásnak.

Azért van a föld, adja meg a termést magától, szorgalommal nem mesterség megtömni a granárjomokat.

Birkáiról a gyapjut nagyobbára a bokrok szedik künn a legelőn, s a gyapjus zsákba jut is nem is. Elég, ha az uraság tárczáját pár uzsorás nyirja, nem azért van a juh, hogy gyapjut is adjon, hanem legeljen; s télen egyék, ha van mit, s dögöljék!

Midőn Dömötör bácsi ráül négyes czugjára, — elmond két „miatyánkot“; mig a rudas s többi kiszenvedt

társai a kocsit meginditják, a kocsis keze jár, mint a cséplőgép; a kenderostor elmállad a pattogatásban; gyeplü, estráng szakad, rud törik, bomlik a hám, — s van eset rá, midőn Guitár Dömötör gyalog megy vissza a kirándulásból, mig a gyeplüs el nem tudja gondolni, mért akasztották nyakába a boklós csengőt?!..

Házát akkor vakolta meg a kőmives, midőn az ősök építették, s kéménye oly fekete, mint az echt selmeczi pipa.

Gulyáját midőn nyáron csípi, üldözi a bogár, vagy ménesét, — azért nem birnak ficzánkolni, mert erőtlenek; a két éves csikó farkával legyint egyet-egyet az üldözőkre, de meg nem ugrik, még akkor sem, ha közelében zabvetést lát.

Benn az urilakban azért többször szól a muzsika reggelig, s ha nincs, — Guitár ur felhurozza maga magát jókedvvel, örömmel, s ugy döngitsél...

El kell szomorodnunk, midőn az ázsiai puha vért pamlagon látjuk romolni, a helyett, hogy sebesen lüktetne nemzeti czélok-, verseny-, öngyarapodás- és jólétért!

Szomorodva látjuk, midőn nehány ezer hold föld — mint seb — fekszik a mezei gazdászat terén, melylyel — kis szorgalom s erő kifejtésével — nyerne az ipar, kereskedelem, gazdászat?... Mennyi kincstől vannak megfosztva az oltárok, hány munkáskéz pihen, melyek munka, s napikenyérért imádkoznak?!..

A kincs alig egy arasztnyira van a föld szinétől, s a tulajdonos rest, tunya, nem akar bányász lenni; visszamarad az őserőnek, mitől lett!!...

Ne feledjük: az ember nem egyedül magáé, hanem a nemzeté s jövőé is egyszersmind.

Habár magános egyén is Guitár ur, ne veszszen el maga s birtoka a hazának.

A mint felstimmeli magát gyakran, — stimmelje fel gazdaságát is, hogy beolvadjon a közgazdászat hármoniájába....

Hol most csepeg, csurogni fog a pénz; s a jólét mellett ne feledje el ön az irodalmat sem, mely minden fiától a hazának jogosan várja a segélyt.!—

Keszeg János.

— „Ej, huj, igyunk rája,
Ugy is elnyel a sír szája;
Ott lesz fáradt testünk
Csendes hazája.“

Vivát, az egész érdemes compánia! Az is h.....t, kinek ma kedve nincs!

„Folyjon a bor, mint a tenger,
Ki a lábán ma itt megáll,
Nem ember“ — — —

Húzd rá, te Cseri gyerek nótámat; azt a: „Kutya, kutya tarkát“! Ne legyen oly nehéz a kezed, mintha most is téglát vetnél?.. Vivát!

Igy rángatja a kedvet hajánál fogva tekintetes, nemes, nemzetes és vitézlő Keszeg János uram, érdemes vendégkoszorujával, ismerősivel, kiket a mai napra azért hitt össze egy kis barátságos ebédre, mert az Isten megengedte érni, mikép 50-ik évi születésnapján, tökéletes egészségben bujhat bele pantalonjába, melyet még az országgyülésrei felrándulása sem birt — nadrágisálni!

Azt tartja: nem a zsinórban kell a magyarságot keresni, fitogtatni, hanem belőlről; a gombkötő sohasem teszi magyarrá az embert, hanem a sziv! Keszeg János

mindent a szivére rak, azért oly nehéz, hogy sokszor a legszebb eszmeért sem bir dobogni!!..

Öt szem czigány vallatja a hegedűt oly keserves nótákban, kinek ép füle van, megfutamodik.

Most épen a verbung járja, Keszeg ur maga aprózza elől sirting kaputban, kommót sapkában, a jó czimborák utána verik össze a bokát, s kinek csizmáján sarkantyu van, azt siratja: mire jutott a magyar táncz?

A billikom sorban járja; jó magyar iccze, s a ki egy hajtásban ki nem issza, azt belevarják nagy fehér lepedőbe, összefont zsebkendővel ráhegedülnek vagy huszat, s a Hunyady-induló mellett kiteszik a gyepre... Ez már itt tempo.

Ki nem birja el a bort, azt elbirja az ágy, mely a szobákban meg van vetve az ily betegek számára.

Mig benn a bor, dal, zene s táncz mellett igy árad az öröm, addig künn a szakácsné és a laibhuszár akkora baromfihalált okoznak, elég volna bármely forró kánikulának; csak sarjupulyka legalább féltuczat hever a flaszteros folyosón, gárnirozva számtalan, különféle vaddal, melyeket az uraság egy hét alatt erdőszével összelődözött.

Hogy lucullusi ebéd volt, — nem is kell mondanom; mire a marhahús- és mártásra jött a sor, minden evő resignált, és a zsölleszékekben szalvétával legyezte magát; a homlok nem csak verejtéket, hanem savanyuvizes bort izzadván.

Minden pohárból legalább is három toaszt ugrott ki, melyek közől elég legyen egyet megemlitenünk. Lúdgége urfi mondta ezt, s ugy látszott, betanulta, mert a köhögés szine alig tartott nehány pauzát.

Itt a toaszt:

Kedves Keszeg bátyám!

Végetlen fájdalom, hogy a politika- és gyűléstermekből pohárba szoritott bennünket a kor; a megakadt hangot és nyelvet — mely mindenünk vala, nehány korty jó borral kell vigasztalni, — — nem lesz mindig éjszaka! S kölönösen mi fiatalok vagyunk sujtva; eszünket a karóhoz köthetjük, mint Toldi a lovát, hogy a tétlenség szalmáján rágódjék. Ez igazságtalanság a századtól! Kiből egy-egy Alcibiád, vagy Demoszthenes lehetne, — tollat foszt. (Keszeg nagyokat biczczent fejével.) Urambátyám már átugrotta az élet javát (de már ez nem igaz, — echózott Keszeg,) — no hát hibáztam, — s igy nem sokat törődik a világgal; de nekünk jutott végigenni a keserü gyümölcsöt! (félre a politikával, hangzik több oldalról). Bocsánat uraim, az életlevegőm, nekem nem kell sem regulátor, sem szántóvas, kiállitás, ekeverseny, — ezek a mindennapi kenyeret adják meg, de nem a jövőt; azért gyengül el a magyar, mert sokba kap; (rángatják dolmányát, hogy üljön le). No hát bevégzem; adja Isten urambátyám, habár neve Keszeg is, de ne legyen oly sovány, mint a balatoni keszeg, hanem vacskosódjék, szaporodjék, (nincs felesége). Vivát!

Derék szónok e fiu, édes apjának szakasztott mása.

Hagyjuk az asztalnál a mulatókat; ha épen akarjuk, holnap is itt találjuk őket. Nem azért ad a mi házi-urunk vendégséget, hogy egy napig tartson; jó kedvért pár száz forint, — nem a világ, midőn a közönséges gyapju 140 frt. és egy arany.

Nézzük e helyett röviden: micsoda szent tulajdonokkal áldották meg az égiek Keszeg urat?

Keveset eszik; az ételt pótolja a somlai, mely soha ki nem fogy pinczéjéből; annál többet alszik, legyen

ébren helyette az ispán; az ur nem arra született, hogy viraszszon.

Nappal szarvas-, őz- és rókabőreit porolgatja, melyeket maga lesett ki a tilosokból. Ha az elfogyott, előhozatja a nagy kandúrt, farkára csengőt köttet, s igy járatja vele a vidratánczot, melynek akkorákat kaczag, hogy csakugy pattog le egymásután mellénygombja...

Fürdőre soha sem megy; ezt is belől használja; csecsemő korában fürdött utoljára.

Ha hozzá megy az ágens: méltóztassék a magyartársulatnál biztosítani épületeit és termékeit, — összehuzza szemöldjeit: anélkül is megtartja az Isten, ha akarja. Másnap elveri a jég, s többet őszül óra alatt, mint máskor éveken át. Nem azért szórja Pipicz a bankjegyeket Bécsből, hogy azokkal élni tudjunk, hanem elrakni zsebre!!

Lelkéből gyülöli a gépészetet. Micsoda badar gondolat az, gőzcséplőgépet asztag mellé állitani; tüzet rakni az eleség oldalához?! Hasznosabb ennél, ha a mezétlábos részescséplők nótát vernek a szérün, s mindennap párszor benn mossa őket az esö.

Az akademia épületére nem irt alá egy fillért sem, magának is van elég épitkezése — mondá.

Ha a világ egyik végétől a másikig meggyulad, — föl sem veszi, legfeljebb arra vigyáz, s azon tépelődik: saját belsőségére nem csap-e át a láng?!

Ki nem állhatja a tudóst; nem gondolkodni szülelett ő s szótár szerint beszélgetni a könyv embereivel, hanem ingyen élni...

Legfelebb a pusztájára jár látogatásba, s midőn a szószoscsésze forma (már csak megtarjuk e szót, mert a falubeliek igy nevezték el) lélekvesztővel kiindul kapuján,

— berregését már hallják a pusztán cselédjei, s ekkor kezdenek sürögni, forogni, ha dolgoztak elébb, ha nem.

Végetlen fösvény, ha egy naptárt kell is venni. Könyvet? Ilyen merész eszméje soha sem volt; még azt is kiadogatta sütemények alá, melyeket atyjától valaha örökölt.

Hát az ujságok?

Járat az ispán ur a conventióból kettőt, a „Vasárnapi ujságot“ és „Népbarátot“, — ezt olvassa ünnep-napokon a lugosok alatt; s midőn elolvasta, még infestálja a szegény lapjáratót: mért szórja pénzét ily silányságokra?

Ujságra — 0

Medecztől egy csibuk 80 forint, ez nem pénz?!

Csodáljuk a természet béketürését, hogy midőn az ily hazafipéldányok sétálnak, — meg nem rendül alattok a föld!..

Széltoló Peti.

Közel vagyunk a Dunához.

A nagy folyam most is oly szomorún hömpölyög alá! Nehezen hagyja el a hont, mintha fájna neki: mikép egész utjában nem látott örömkönyet, megelégedést a nép arczán.

Történetünkhez annyi ragyogó, és gyászszorokat nyujtó királyfolyam, légy üdvözölve a hon határai közt!

Itt ez óriás vizkigyó szomszédságában lakik Peti urfi, ki halálra unná magát, ha Pestről nehány czimboratársa ki nem rándul hozzá, vagy minden hóban legalább egyszer végig nem kürtözi s kopózza a vértesek éjszakkeleti részét.

Néha berándul Esztergomba, hol a bazilikát tizszer, husszor körülsétálni s lenézni a Duna felé, — egyik kedvenczebb foglalatossága.

Ha pedig a hazafiui gondolatok nagyon szorítják, — akkor felmegy Komáromba, megnézni azt a fügét, melyet minden nemzet örömmel — venne meg... Vagy az ácsi sánczokat, hol ő azért nem jelent meg Görgei oldala mellett szuronyával, mert akkor még élt a mama is, s ez féltette fiát!

Alig nehány éve tették sirba a szegény atyust is,

ki következő szavakkal bucsuzott el egyetlen, nagyreményű gyermekétől, kinek jogászsága alatt csupán egyik kávésnál ezer p.frtot fizetett ki.

„Hagyok számodra nyolczvan ezer pengő frtot, teher nélkül, megbecsüld!“

„Szeresd a hazát.“

„Légy ember s mindenekfelett magyar-ember.“

Ez bizony olyan három pont, bármelyik szegény legény is mehetne velök a világnak.

Kétszázezer v. frt, nem mindennapi dolog, kivált ha az ember meg is becsüli.

A hazát szeretni, — egyik legnagyobb erény.

Embernek lenni, ez sem valami könnyü feladat, s épen jelenleg, midőn oly sok a — nemember!..

Peti urfi átvette a szép összeg pénzt; megis becsüli-e, ez már kérdés?

A hazát szereti, pedig vakon, mint alább azonnal megmutatjuk.

De hát ember-e?

A mennyiben énjét nagyon szereti; akörül kivánná az egész világot forgatni, mint az óramutatót. A bankjegyet ugy eszi, mint a wiener-neustadti a frankfurtert; tehát pazarló! No, igy már nem magyarember, legalább én nem szeretem ilyennek látni a magyart.

Kutsmáján akkora sastollat hord, mintha most hordozóskodnék Ázsiából (nem hont foglalni, hanem elveszteni).

Vörösbársony attillájában ugy néz ki, mint egy hatalomnélküli Robespierre, kinek nyaktilója alatt elvérzenek a legszebb eszmék, gondolatok....

Nagy lovagcsizmáját féldélig suvixolja inasa, s ha nem oly fényes, hogy megis borotválkozhatik benne, — fejéhez vágja a szegény kiszolgált bakancsosnak.

Tisza-bajuszkenöcscsel pödör.

Deákszürt visel.

Somsichkalapot hord. (Többen igy szokták halhatatlanítani nagyjainkat.)

A 61-ik év annyira saturálta emészthetlen eszmékkel, — három Aristidesféle röpirat sem bicskázza ki belőle évtizedekig.

Azon lőporkamrába, melyben az egyezkedés terveit, eszméit tartják elrakva — ha bebocsátják, — bizonnyal égő szivarral ront be!

Tisza-bajszkenőcs helyett sokkal jobb volna, ha ennek a „felelős parlamentaris kormány és megyei rendszer“ czimü czikkét olvasta volna.

Deák szűr mellett ennek feliratát.

A Somsich kalappal „Magyarország törvényes jogait.“

De a tudomány előtte caviár.

A hirlapirodalom oly ismeretlen mező, hova soha be nem pillant. Hoznak a jóismerősök ujdonsült hireket Pestről, — akarmit vezérczikkeznek B. Kemény Urházy, Kecskeméthy, Ivánka, Falk, Vas Gereben, stb.

A nemes, vezérgondolatok ilynemű csapdájába ugyan soha bele nem esik. Terem a maga agyvelején is elég kificzamodott terv hontmentő szer; s midőn ezekkel végig lovagolja a világot, meg-megcsókolja az ágya felett függő fringiát, melyet boldogult atyja más szivés lélekkel kötött annyiszor oldalára a megyegyüléseken!

Meggyujthatják a nagy elmék a fáklyát, — Peti urfi nem megy világánál; hiszen, nem azért teremtette a magyart az Isten okosoktól, vezérektől tanulni; hanem mindegyik Mózes legyen, ki az igéretföldje felé mutassa az utat!...

Hány ember akar Mózes lenni, csak aztán legyen nép, a kit vezessen?!

Miatta megirhatták Petrarca, Beranger, Byron, Kölcsei verseiket, Titián, Tintorettó, Murilló festhettek, Phidiász lelket önthetett a márványba, Machiavell gyurhatott formát a politikának, Newton gondolkodhatott az almaevésről, vagy Columbus fölfedezhetett ismeretlen világrészeket — rablánczért!... Ez mind semmi, elég ha az iskolában tanitották, midőn ő nem hallgatott, s legfeljebb azon volt az esze: a jövő jogászvigalmon kivel lejtse az első quadrilt?!

A közczélok utáni vágyat pótolják a zajos estvék.

A tudományt nehány izzasztó csárdás.

Takarékosságot a könnyelmüség.

Munkát az álom; hazaszeretetet a külforma, melynek máza van meg, s valódi világa más sziv- és keblekben él!..

A finom porczellánmázra rá van irva: „Herend“ pedig az anyag közönséges — fazekassár!!..

Fogy a vagyon!

Nem nyer a haza!

Szegény atya, mily roszakat álmodhatik oda lenn?!

Fáj szivünk, midőn egy ifjut virágában, tettkorában anyagilag és szellemileg igy elvesztve látunk a hazának!!

Diplomás világban megyei szolgálatba állt, minden önérdek nélkül.

Nagy hibája: fumigálja a 48 által meggyujtott olvasztó kemenczét, melyben a minden osztályra kiterjesztett jogegyenlőség és hivatalképesség nemes érczei összeolvadnak. Mintha nem azért kereszteltük volna vérrel szent törvényeinket, hogy a gyüléstermekben egymás mellett üljünk, s a hivatalos karszékek ugy nyitva legyenek a legszegényebb előtt is, mint nyitva volt előtte az ut: halálra menni e jog örökéleteért!...

Vagy csak a csatában előre, s a gyülésteremben és közügyek szolgálatában — csitt?!...

„Erősen tartsd a gyeplőt koma, mert fel talál dőlni a kocsi?“

De ugyan miféle kocsi?

Hát az, a melyik a tisztviselő- és táblabirói kart viszi.

Rögeszméje ez volt.

Magyar Sámson. A hány ellent már szóval levert, ha azt karral is tehetné, — régen túl volnánk a Lajthán.

Egy rágalmazót, körülbelől 150 fonttal, kezei közt a légben jól megrázni, — neki bliktri! Fokosa a szokottnál nehezebb.

Ázsiai szittyavér, oly hegyesre kikent hosszú, fekete bajuszszal, — a bogár nem mer végére szállni.

Ha hosszú utra indul, s valamelyik fogadóban meghál, — jaj a vele utazónak!

Hallott a vacsora felett valami rosz hirt? Egész éjjel a haza nevét jajgatja: „oh, én szerencsétlen magyar nemzetem“!... „Te felszállni nem tudó sas“!...

S annyira megy e sopánkodási láz, hogy a pinczérek sokszor meleg téglát raknak lábaihoz.

Hány éjt szenved igy át! Hanem midőn Siószabá-

lyozás, balatonparti vasut, veszprémi gazdasági egylet eszméjét pengeték, — egész phlegmával fütyörészett az árpakepék mellett.

Ő is azok közé tartozik, kik sohajokon tartják a magyar haza jövő nagyságát...

Könyvet nem vesz, habár anyagilag jól áll.

Hírlapot azért nem olvas, mert egyetlen szerencsétlen hir — meglehet — szélhüdésébe kerülne.

Más mondanivalónk nincs róla. —

Hir Friczi.

Valóban meglepő ez a Bakony mente, kivált ily késő ősszel.

Eljön egy hét, s alig látni a napot pár óráig.

Nagy, vastag köd ereszkedik a tetőkről, mely midőn rászáll a városlődi vagy bándi leány vállaira, azt hiszi: huszár köpeny...

Nyirkos, zord idő; már novemberben farkasokról gondolkodik az utas, midőn az ide nehány óra járásnyira fekvő Balaton mentét ugy megaranyozza a napsugár, szinte kedvejön az örsi vagy füredi embernek kiülni pinczegádorába s kóstolgatni a 62-ik év nektárát.

A Bakonyt keresztülutazni (de nem ilyen patkós, csáforos, liliomos időben) szép lehet; állandóan itt lakni — — köszönöm.

S pedig e tájon lakik Hir Friczi, mikor otthon van. Mikor van hon? — azt cselédjei sem tudják megmondani.

Erős, zömök termet; huszáros, széles mell; fekete szemek, szakáll s borzas bajuszszal: félszürke attila, violaszin nadrág, téglaszin mellény egészitik ki notabilitásunkat.

Valaha olvasott, látszik is rajta; s hogy többre nem vihette, oka: mert nem egy szaktudományra tört;

mindenben akart minden lenni; a pomologiában Entz: statustudományban Bülau, a jogtéren Campbel, a dinynyészetben Szontag; a sebészetben Diffenbach; pénzügyi — kérdésekben Lónyay; természettanban Tarczy.

E sokfelé ágozó erővel küzd tört karddal a közügyekben.

A vitákban oly tüzes, minden cseppvér kétszer szökell arczába, mig egy szótagot kimond. Nem szónok, honvédtulajdon.

Szenvedélye az utazás, névnapozás, egy skizért elmegy hat mértföldet.

Ma az mondja: holnap el lesz foglalva, egész napon ölfát vágat; s ugyan e napon felrándúl Bécsbe, utlevelet nyerni Páris- és Londonba.

Az utlevél is kezében van, a pénz is zsebében, el is búcsuzik tőled, de Párist vagy Londont nem látja; hanem Sopronyban moghuzza magát Neurihrer fogadójában két hétig, ekkor egészen külföldi arczczal hazatér, beszélvén lord Derbyről, Palmerstonról, kivel együtt lovagolt s theázott Southamptonban, a polgármester által Thierry tiszteletére rendezett reggelinél. Üdvözölte a királyi herczeget, midőn világutjáról hazatért.

A gyakorló hajóhaddal kirándulást tett, s magasztalja Armstrong csodaszereit, melyekkel nem is kell lőni, csak czélozni!!

Természetesen, a honvéd-opsitosnak sok hallgatója van, de ki, mit hisz el, — az más kérdés?!

A valóra messziről lődöz s ritkán talál....

Ha capacitása, széles tapasztalata körül szőtt nymbusát sérted, — kérlelhetetlen; „das ist di Stelle, wo er sterblich ist“.

Bőségszaruja a hireknek, nem esik le tudta nélkül egész megye magyar ruhájáról egy gomb!

Birtokát alig látta kétszer: midőn örökölte, aztán meg tagosztálykor, ekkor is azon időszakot választotta, midőn sneffezni lehetett.

Megfizeti rendesen adóját; félhavi békét nem ad 10 éves háboruért.

Gr. Apponyi György, b. Sennyei Pál, Ürményi József urakat annyiszor utaztatja Bécsbe egyezkedési tervekkel — az első forrásból meritett hirek után, — kedved jő elhinni.

Az alkotmányos élet alatt hivatalravágyók azon légiójából való, (tisztelet a hivatottaknak) kikkel egy uj Xerxes csodát tehetne az ordinánczvágyak Thermopyléi szorosánál. Mintha bizony egyedül zsölleszékben lehetne szolgálni a hazát?!..

A legnehezebb politikai problemákat pár percz alatt megfejti.

Tudja III. Napoleon minden gondolatját s midőn tervei csütörtöket mondanak, — napokig nem mutatja magát.

Ha volna olyan gyár, melyben a politikát gyurják, — élethossziglan beállna napszámosnak, oly kedvencz eledele.

Személyesen ismeri Schmerlinget; bruderschaftot ivott Omer basával.

Queensley angol, a görög classicus költők bálványozója, meghagyta végrendeletében, hogy nyúzzák le bőrét halála után, dolgozzák fel pergamennek, aztán irják rá Homér Iliását s tegyék be a British-Muzeumba.

Hir ur szintén örömmel föláldozná bőrét, tudva azt, hogy a Fáma templomában függesztik fel!!

Tuzok Feliczián.

Ur a szó teljes értelmében.

Azok közül való, kik a földből kiolvassák azt, a mit az őserő belerakott. Saját szorgalma által is megáldott.

Nyáron a szántóföldeket járja, télen Pesten lakik s szíja a caszinó légét. Néha szinházba is elmegy, de ez mellékes dolog; inkább elfüstöl a kandalló mellett két-három pipa dohányt, mint egyszer végigjárja a váczi utczát.

Jobb szereti burgonyföldjeit tapodni mint a flasztert, mely legfeljebb tyukszemet növel s nem bankjegyet.

Nem lehet azt mondani, mikép nem lángol a közügyek iránt; lángol, érez igen is, de nem tesz; legalább azon mértékben nem, a mint anyagi erejénél fogva méltán tehetné.

Kékvérü legitimista.

A magas termet, széles vállak sokat elbirhatnának a haza terhéből.

A birtokos osztálynak közügyekrei befolyását jobban őrzi, mint a török szultán a Dardanellákat. Ez oka, hogy a megyei gyülések nagy ingerrel birnak rá, de melyekben egyedül akkor tör ki lávakint, ha lábai alatt elvrengést érez.

Még az 1848 előtti időkhez gyökeredzett nagy sza-

vai Montesquieunek most is szivén égnek: „point de monarque point de noblesse, point de noblesse point de monarque.“

A régi befolyások éles és sebző nyila azonban rá nézve is minden nap jobban tompul.

„Nich Erbrecht, noch Geburt, das Herz macht gros und klein.“

A politikában még az igyenesen is kerékkötve jár, s gutta-percha köpenyt visel, hogy se a „felirat“, se a „határozat“ esőjében el ne ázzék.... Egyedül saját ingének hisz; különben sem nagy kenyere a politika.

Itt is kerülne az irodalomra bőven a tárczából, de a szivből nem, s ennek dobogása hány nemes tettet akaszthat meg?!

Minek is az irodalom, csak a földek hadd izzadják a bankjegyet, s a négy pej ló sárban ne hagyjon, — megél az saját emberségéből is!

Az iró azért született, hogy napszámosa legyen a nemzetnek ingyért; éljen szükölködve, haljon meg szegényen, s még csak szemfedélre valót se nyerjen azoktól, kiket életében eszméinek aranyporával hintett be... Kiknek árnyat adott a melegben... a hidegben szivéből meleget... s lelkével világitott, midőn sötétben sokaknak üdvösség, félélet volt egy csillagsugár... egy eszmevillanás!!....

Legyetek szegények, szükölködők, ti szellem és dicsőség katonái! — Ezt dörgik fületekbe az itt arczképezett nevezetességek.

De egy vigasztal: hogy nem az ily kitünőségek mühelyében gyuratik a közvélemény, s a jók és nemesek lelke viraszt!!...

Levél.

(A „Pécsi lapok“ szerkesztőjéhez, midőn ezt s az arczképezőt a fentebbi kitünőségek közül nehányan zajgatták.)

Üdvözlégy szerkesztő, édes jó barátom!
Téged is zajgatnak, látom nyiltpostádon.
Majd minden héten kapsz két-három levelet,
Melyekben a sértett elégtételt sürget.
S — privát hirből tudom — ez még semmi volna, —
Olykor személyesen vesznek a crédóba:
Hogy mersz oly sorokat lapodba nyomatni,
Melyeknek alapja igazság, s nem holmi
Utczai hír, pletyka, miket óra, percz szűl,
S alig mondottad ki, már a helye is meghűl?
Hogy mersz kapczáskodni, bántani jogosan?
Kivált most, a midőn majd minden szó lobban,
Megéget, eltemet, avvagy légbe röpít?
Ha leplezni meréd Z. vagy X. gyengéit.
Minden szavad gyilok, mit szivedbe dobnak,
— S ők ezt tehetik — mert bölcsei a kornak!!
Sérteni az erényt, mely napot sem látott;
S az öröksötétben gyújtani világot,
Üldözőbe venni azt a honszerelmet,
Melyből csak az ajkon van a láng és a tett?...

Mely a mig megérik, lankadnak az izmok;
Lassabban ver a szív... bedagad a torok...
Szóval megvíná az Isteneknek trónját
A sok Coriolán, s harcztüzében nem lát!
De a szeretetnek térdhajtó anyája
Azért nem szükséges, — nem törnek Rómára...
Szívben támadt a tűz, s mulandó, mi ezé,
Nagy lélek adja azt, mi a hír- s jövőé.
Hogy is gondolhatád: kiállni a sikra,
Nézni e sok halat, mennyi benn' az ikra?
Melynek minden szeme ujra csak — halat ad,
Félve a tett légét, úszva a víz alatt....
Midőn negativ kell viselni magunkat;
Nem szólni egy szót sem, ha törik, ha szakad?
Negativ sétálni, a bajuszt pödörni;
Ásitni sobajjal, s az unalmat törni.
Negativ kártyázni, pezsgőzni, tekézni;
Mint az élőszobor, mozdulatlan nézni!
Elmerengni kéjben Ázsia térségén,
Aranyt termő földjén... népünknek bölcsőjén.
Azon tünölődni: — hogy mint Árpád hagyá —
Kályha mellett a hont mint tehetnénk nagygyá??
Varázst s delejt adni a nagy honfibúnak;
— Munka s verseny alól e búvó ajtónak? —
Vívni nagy csatákat — szobában a — mappán;
Kincset, nevet vinni a tengerek hátán.
Melyekből a Fertő, Balaton a mienk,
S pánczélhajóhadunk rajtok agyrémbe' leng...
Meg ne mozdítsd karod, ránk az idő megállt!
Majd ha ujra indúl, vagy segélyért kiált.
Angol, frank és német, hadd rohanjon vakon,
A mi népünk rég' a tetőponton vagyon.
Ipar, kereskedés, civilisatio,

Művészet, gazdászat — — mind megtörött dió
Irodalmunk hirhedt — —meddig nyelvünk elér;
(Kárpáttól Ádria, sokaknak mi nagy tér?...)
Ülj a balzakodra; ablakon nézd szépen,
Künn a világ milyen tarka szinben mégyen!!

* * *

Ha segéljre hivnak, légy csendes és nèma;
Mozdulatlan, hideg; igy leszesz próféta!
Ki mindig hallgat, az nem árulja magát,
A bölcsek is tartják ez arany regulát.
Veséd mi titkot rejt, Isten lássa, s ne más;
Éltünkben egy szó is — hányszor sirokat ás?!
Hazádnak van baja?.. Itt is csak negativ!
A jó honfi karddal, nem szó- és tettel vív.
Hát a gondviselés hiába' volna tán?
Nyúl az, ki kétkedik a nemzet jobb során.
Törpe ott az ember, hol az Isten végez;
Csitt, fáslizd be magad, — irott szent törvény ez! —
Vizbe fúl barátod?.. Ne menj segélyére;
Amott egyet ölnek, hadd folyjon a vére;
Inkább nehány ember menjen másvilágra,
Mint feledést dobni a szent fogadásra!
Ember születhetik, de ha az eszme hal,
Minnyájan elbukánk eme nagy halottal.

* * *

Jótékony egyletek- vagy irodalomra
Áldozatot hozni, nem való e korra,
Hiszen megalkotá Kazinczy a nyelvet;
Vörösmarty, Bajza, Kölcsey eleget

Tettek hajdanában, áll a szép épület,
Büszke lehet reá bármely művelt nemzet.
Van olyan hymnuszunk, hogy fenn az égiek,
Belőle minden szót imádságúl vesznek....
A mely midőn zeng az ajkon, és a nyelven,
Már meg van a malaszt, s megáld a nagy Isten!
Hát a dicső szózat, a nemzet e lelke,
Mely az erekbe vért, lelket önt a testbe?
Kont a keményy vitéz; Berzsenyi ódái,
Toldi, a sok népdal — — a világ csodái!
Mennyi remek költőnk, mennyi magas szellem!
Elég a dicsőség, pártolni? — nem illem!
Majd ha kidőlnek ők, jön más a nyomokba,
Hiszen a poéta terem, mint a gomba!...
Könyvárusainkhoz benézni ugy olykor,
Minek? elébbvaló ennél a disznótor.
Csepeg a műveltség légből, mint a nádméz;
Nem is kell olvasni, a sok nagy tudós kész....
Ország, világ tudja; s hány bohó elhiszi:
Hogy a magyar ember már született genie!?..
Észre, lóra termett; tudomány, művészet,
Mint az aranypor hull — áldni a bölcsőket.....
Legyen puszta, falu, fő- vagy mezőváros,
Tuczatonként terem bennök az ily táltos!
Mint hajdinát — hintik az eszmét, — de mit ér?
Ha a csirában már mind elveszi a dér!...

* * *

Ha mást ütnek hallgass, elég ha az jajgat;
Akkor se mozdulj, ha eret vágnak rajtad!...
Soknál most negativ viseletben a „tett“,

Szinte látják, a hon igy milyen nagygyá lett!...
Gőzhajók a Dunán, magyar társaságtól?
Veszszük ezt hidegen, amolyan félvállról.
Szabad hajókázás? Nem valami nagy tus;
Nem születtünk mi rá, uszkáljon az ánglus!
Kisziváróg a pénz? Hadd vigye a gólya!
Mások teszik zsebre? Ez mind régi nóta!
Van bor-, búzánk elég, megfulunk a zsírban;
Soványodik tárczánk, kövéredünk — hasban.
Bor, hús, kenyér legyen; ha van, ha nincs bankó,
Sok embernél azért lész az Eldorádó.
Gazdasági gyülés? Kertész-egyesület?
Bohócz, a ki ilyen eszméket emleget.
Multidőkben nem volt ennyiféle czimünk,
S mégis volt gazdászat, gyümölcsöző kertünk.
Szép savanyu almák, özönnel a körtve;
Nem szorultunk soha Girókuti- s Entzre!
Oly eleség szerte a vetéstáblákba',
Kilátszott belőlök a nyúl s ürge hát'a...
Vidacs-, Farkas-ekék, gyüjtő-, cséplőgépek?
Rongyot akasztanak nyakába a népnek!...
Palotát építni Akadémiának?
Pénzt kérni a pesti s budai szinháznak?
S plane lutrizni az iróknak javára?
— — Századunknak mind megannyi nyavalyája!...
Minta-gazdaságok, én jó atyám, minek?
Midőn tanulni ott, hányan szégyenlenek?!
Kis ujjában vagyon az már a gazdának,
Mint kell alakítni földjét Kanaánnak?

Selyemhernyó, szedres, időlopás csupán;
Hadd vesződjék vele a szegény talián....
Mi meg busás áron majd megveszszük tőle.
Csak kerül tán tőlünk pár selyemkendőre??..

Mesterséget űzni, nem nemesnek való;
Kiből lenne szerte a sok táblabiró?
Földbirtokos s czipész, avvagy szücs és varga,
Hogy illenek össze, ilyen fényes korba?!..
Piczi kis birtokon nevelünk nagy urat,
A gőg- s magas vágytól bögye szintugy duzzad!
S midőn a papa már kinevelte fiát,
A nevelésben — elnevelte birtokát....
Türhető volna ez, ha rajta cserébe,
Tudomány szállna a csemete fejébe!
De hány hagyja oda az iskola falát,
Kitől elég, hogy ha látta professorát?
Nincs tudomány, birtok, de van egy gondolat:
Soló agarakkal üldözni a nyulat...
Megvetjük az ipart, szücs, pék, csizmadiát,
Inkább szegénykedünk, hordjuk a rosz csizmát!....
Van ily egyén, s nem egy, ki mégis azt hiszi:
Nagyok leszünk igy is; nagygyá tesz a — „semmi.“
Ha ezeket aztán megleczkézni mered,
Készen lehetsz rá, hogy főd a falba vered!...

* * *

Irnak hozzád, irnak, fáj az nekik nagyon,
Hogy még a tollnak is néha éle vagyon.
Öljön a fringia, a toll pedig irjon;
Harczban folyjon a vér, s nem fehér papíron.
Nyomtatásban minek a szó ólom-sulyjal?
Üssön, a ki akar, szó helyett — fokossal....
Habár lapvezér vagy, csak negativ, s hallgass!
Hogy ha lyukat látsz, csitt, a helyett, hogy raggass!
Nem illik foltozni, nem illik raggatni;

Minden szót bedugott füllel kell hallgatni.
A ki semmit sem tett, el ne beszéld róla;
Elég, ha ő beszél, — — hadd vigye a gólya.
Ugy is sok hír és fény, most önajkon terem;
Mindenütt egy Sólon, hova csak néz a szem. . .
Hol hozentrágert látsz, nadrágszíjról beszélj;
S habár Hüvelyk-Mátyás ijesztget, rettegj s félj!
Aranyzsinórban hord, a ki szájhős vala,
Nem zaklatnak, s nem is fizetnek lapodra.

* * *

Habár ilyenféle lopva nőszőgomba,
Több van hivatlanúl, s a kor szavát hordja.
Egészben csak azaz egyetlen szerencse:
Nem valami hosszú tettkör az élete.
Miként a vacsoravesztő pille, olyan, —
Repűl az észfénynek — — — és lerogyik holtan!...

* * *

A valódi nagyság, hir, név és az érdem
— Ismerünk ilyeket — megy az utján szépen
Hat, világit és tesz, — s a sok piczi szúnyog
Zajban repűl, s hiszi: mindegyik egy — túzok!
Ki szellemmel hatott, ment elől a jóban;
Oktatott és lángolt, honfi volt valóban.
Kiben nem ál-ihlet, a mi gyújtja, a — láng;
Önerőnkből hiszen feltámadást reánk.
S álljon bár előtte a zsarnoknak arcza,
Meggyőződésből áll munkára, és harczba.
Ki nem igér, de ad; akar, midőn lehet;

Csillapít és oltja a sok szalmatüzet.
Ki nem hordja vállán a „hű-hó“ palástját,
S közszükségben mégis leveti ruháját....
Nem dobol.... kócsagoz.... nem vág martyr képet;
Ösztön- és erényből szereti a népet....
Kemény, midőn sujtják; alázatos, szerény
Ön nevére mindig; a közjóért szegény.
Nem viszi árulni a szent honszerelmet;
Nem tűz lobogóra minden kis érzelmet.
S mégis ha zugg a vész, ember kell a gáton,
Inkább halni kész, mint letérdelve álljon!...
Rengjen a föld, s törjék a mindent védő gát,
Kettőt lát előtte: Istent és a hazát!...
Az ily honfi (áldom érte a nagy Istent,
Számtalan a honban, felsőbb körben, ugy lent)
Törvénykönyvek helyett ekeszarvához nyúl,
Nem hemzseg, lót fut, mint az a sok apró nyúl....
Ő is negativ ott, hol a hon kivánja,
De azért áldozik minden szent oltárra.
S habár zsibbasztva van közügyekben a kar,
Gyarapít, tesz, munkál, mint valódi magyar!!

* * *

Hát én hogyan vagyok, képzelni sem mered!
Ha tudtodra adom, megáll rajt' az eszed.
Csipked a sok szunyog, ez jobbról, az balról;
De lepattog rólam, mint borsó a falról.
Kapok leveleket, egy-kettő itt van ni!
Mennyire lehetett tőlem versbe szedni:
„Tisztelt uram! Épen tegnap olvasgattam,
Mit rólam irni mert a „Pécsi lapok“-ban;
Más küldte el hozzám, mint valami vádat,

Mert én mostanában nem tartok (!) ujságot.
Nem azért uram, mert tán nem kerül tőlem,
Hanem mert nincs kedvem a sok üresség̀ben.
Ön engemet leránt, mint valamely rabot,
Jobban fájt, lelkemre, minden szó, mint a bot.
Hogyan merészkedett megtámadni engem?
A kinek kék vér folyt mindig ereiben.
A ki születésre, birtokra és módra,
Visszaviszi nevét két-három századra.
Tisztujitásokban, követválasztásban,
Mint Kubinszki, mindig a párt élén jártam.
Én adtam a jelszót, hasznos volt vagy káros,
Nevem viszhangozták faluk, s a székváros.
1848-ban a Drávánál voltam;
A nemzeti ügyet, hol lehetett — toltam.
Apám Győr alatt volt a francziák ellen. —
Hiszem, ez mindannyi hír, dicsőség, jellem!
Tán csak az a magyar, a ki concertbe jár?
S előfizetésre tele tárczákat tár?
Egy pár lapot járat, avvagy actiát vesz;
Társaságok tagja? ez csak mind füst és nesz!
Tudós vegyen könyvet, és nem compossessor,
Nem voltam én soha, s nem leszek professor.
Tanácslom azonban, vigyázzon magára;
Mert majd megtanitom az ujságirásra.
A ki nem kimélte hírem- és nevemet,
Ugy lelövöm, mint a csirkét vagy verebet.
Fentebbiek után nyolczszáz hatvankettő,
Vagyok nem Stercz Gazsi, hanem Kámfor Pető.“

Kinek torolni szűk az ismeretmező,
Az többnyire bot- és flintával áll elő.

* * *

Itt van egy más genre, ezt is bemutatom;
Mikor arczképeztem, épen akkor kapom:
„Ön valódi dühöncz, alig ismer határt;
Pár vizenyős lapért még hány embernek árt?
Engem lefesteni Spanyolviasz névre!
Bukfenczet vet ezért, fogadom az égre!
Önnél a toll, nálam van a fényes kard — lap, —
Mindig lapról beszél, itt aztán majd lesz — lap!...
Ugy szétszabdalom, mint jó szakács a vadat,
S azután izenhet Bánffayval hadat.
Ez már criminalis, és plusquamperfectum,
Kitenni az embert ujságba, horrendum!
Kinek mi gondja rá, eb ura a fakó;
Ötven éves ember nem leczkézni való.
Kinek mi a kedve, arra költi pénzét,
Soha se tukmálja senki rám az eszét.
Eztán is megélek lap nélkül, — és ezzel
Maradok Prés János, egész tisztelettel.“

— — — — - - — — — — — —

Látod jó barátom, virrassz, tégy és irjál;
Meg lesz jutalmazva, a tanuság itt áll.
Hányan kiabálnak: világot, világot!
S megvakúl mindegyik, ha a napba látott!...
„Éljen Hugo Victor“ — hány szegletben hangzott?
Azon áldomásért, mit Brüsselben mondott.
„Ez ember hatalmas, mert a gondolatot
Nem tűri lekötve, mint valamely rabot.
Oh, ez dicső ember, mi bátran kimondá,
Hogy a szellem örök, mínt az, ki alkotá!
Félisten a szellem, az volt és az marad,

S mint ilyen, bárkitől hogy türne lánczokat?!“
Hányan beszélnek igy, hány ember mondja ezt,
S hordozza nyelvén, mint valamely édes szeszt?
Sajtószabadságról predikál az utczán,
S mégöli a betű, ha ugy jó igazán
Gyengéjét érintéd, — — no de Isten adta,
Elég, ha a torok- s ajkon él a haza!!...